

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ő N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Megjelenik havonként egyszer.
(július és augusztus hónapok kivételével.)

✱ _____ ✱
HMLD JÁNOS KÖNYVNYOMDA
BUDAPEST, II., MECSET UTCA 6.
TELEFON: 1-589-86.
✱ _____ ✱

Főszerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő: FEKETE LÁSZLÓ Dr. budapesti kir. közjegyző.
Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A közjegyzői intézmény feladata.

Irta: ifj. Paár Lajos dr. kir. közjegyzőhelyettes.

1. A közjegyzői intézmény és a közhangulat.

Mínél közelebb érezzük a már elkerülhetetlen törvényhozási intézkedéseket, melyek hivatva lesznek a közjegyzői intézmény több mint fél évszázados épületén idők múltán keletkezett hézagok és hiányok pótlására, a sokat változott jogélet követelményeinek kielégítésére, annál inkább érezzük, hogy a közjegyzői intézmény alapvető feladatairól nemesak a jogkereső közönség, hanem a jogásztársadalom nagy része is hiányosan és tévesen van tájékozva. Amikor a közjegyzői intézmény létkérdéseit érintő és előre láthatólag beláthatatlan hosszú időre szóló törvényalkotás előtt állunk, szembe kell néznünk azzal a kellemetlen valósággal, hogy több mint hat évtizedes fennállása óta az intézmény munkájának közérdekű haszna és nélkülözhetetlensége még ma sem tudott eléggé mély gyökeret verni a köztudatban.

A közjegyzői okiratok számának állandó lassú csökkenése, mindinkább a közjegyzői kényszer alá eső jogügyletekre zsugorodása mutatja, hogy jogkereső közönségünk nem képes felismerni, miféle haszonnal jár reá nézve a közjegyző közreműködésének igénybevétele. Az intézmény nem csekély számú rosszakarójának búzgó közreműködése mellett sikerült a közvéleményben olyasféle felfogást meghonosítani, hogy a közjegyző munkáját csak akkor

ifj. Paár Lajos dr.: A közjegyzői intézmény feladata.

A pécsi és szegedi kamarák közgyűlései.

Közlemények.

Uj kir. közjegyzői állás.

Lázár Ferenc kitüntetése.

Áthelyezések.

Kitüntetések.

Halálozás.

Frank dr. németbirodalmi igazságügyminiszter előadása.

A budapesti kamara ülései.

Közjegyzői siker szépirodalmi téren.

Magyar Géza emlékezete.

A katonai szolgálatra bevonult helyettesek anyagi helyzete.

Magyarosan.

A távollévő gondnokának hatásköre.

Állásközvetítések.

Rendeleték.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Grosschmid és az ági öröklés.

Menyhárh Gáspár — Emlékkönyv.

Magyar Jogi Szemle.

Politikai irányeszmék hatása a polgári perjogra.

Az Ügyvéd.

Jogállam.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

szükséges igénybevenni, ha a törvény kényszerítő ereje rendeli, egyébként jobb elkerülni, mert csak felesleges kényelmetlenséget és főleg méltánytalanul sok költséget jelent.

Nem hunyhatunk szemet az előtt a szomorú tény előtt sem, hogy a közjegyzői kar állandóan egy bizonyos irigység légkörben él a beavatatlanok miatt. A kar munkájának népszerűvé válását kétségtelenül megnehezítő hangulat magyarázható részben az ügyvédség anyagi helyzetének katasztrófális legyengülésével is, de nem esekély mértékben nyer tápot abból a köztudomású igyekezetből, amellyel a közjegyzői állások jövedelmezőségét túlbeesülő és az irodafenntartás nagyon is felfokozott terhei felől teljesen tájékozatlan pályázók idegen pályákról közjegyzői kinevezésért törekszenek.

A közönség tájékozatlansága és sokaknak irigysége együttesen alkalmas annak a tévhitnek elbintésére, hogy a közjegyzői intézményt nem annyira közérdekből, mint inkább egyesek búsás jövedelmének biztosítása érdekében kell fenntartani.

Ha nem akarjuk, hogy az új közjegyzői törvény olyan közhangulatban kerüljön megvitatásra, mely nem segíteni, hanem hátráltatni igyekszik a kormányzat és a közjegyzői munka alapos ismerői részéről helyesnek és szükségesnek vélt újítások életbe léptetését, akkor minden alkalmat meg kell ragadnunk, hogy nyomatékosan rámutassunk azokra az okokra, amelyek jogállamban a közjegyzői munkát nélkülözhetetlenné és közérdekűvé teszik. Ugyanakkor azonban kutatnunk kell azokat az okokat, melyek a közjegyzői kar minden igyekezete és lelkiismeretes kötelességteljesítése ellenére megakadályozzák, hogy a közjegyzői intézmény nemcsak szükséges, hanem népszerű intézménnyé is válhassék.

A következőkben ebből a kettős nézőpontból kísérlem meg röviden jellemezni a közjegyzői intézmény jelenlegi helyzetét.

2. *Ami a közjegyzői intézményt nélkülözhetetlenné teszi.*

I. A közjegyzői intézmény, ha eltérő rendtartással is, de lényegében hasonló feladattal és munkakörrel ma már úgyszólván minden európai államban fennáll. Csupán Bosznia, a régi Szerbia, Montenegró, a régi Románia és háború után önállóvá vált Finnország nélkülözik még ezt az intézményt.

Már magában véve ez az elterjedtség is bizonyítja, hogy az európai jogfejlődés arra a felismerésre vezetett, hogy nagy érdek

fűződik a magánjogi jogszolgáltatás preventív jellegű feladatainak különválasztásához az egyéb igazságügyi jogszolgáltatástól és célszerű ezt a munkakört külön erre a célra szervezett intézményre bízni.

Az európai államokban bevezetett közjegyzőség általában négy típusra tagozódik: munkakörét tekintve kizárólagos, vagy ügyvéd-közjegyzőség, a közjegyző személyi helyzetét tekintve önálló keresetű hivatásos közjegyzőség, vagy hivatalnok- (bíró) közjegyzőség. A felemás ügyvédközjegyzőség kivészóben van és a hivatalnokközjegyzőség intézményét is a legtöbb államban elvetették, úgyhogy ma már csak Szovjetországra áll fenn. (Buhl: Das Rechtsverhältnis der Notars zum Auftraggeber.)

A magyar törvényhozás távoltartotta a közjegyzői intézménytől a perbeli képviselőt, nem fogadta el a hivatalnokközjegyzőséget sem, hanem kizárólagos közjegyzői feladatok ellátására feljogosított és *önálló* kereseti lehetőségre utalt közjegyzőséget honosított meg.

A mértékadó jogász körök felfogását az 1874:XXXV. t.-c. általános indokolása következőképen foglalta össze:

„Az igazságszolgáltatás működése a magánjog körében csak ott kezdődik, ahol a polgár jogoltalomért folyamodik. Azon túl van a jogélet egész tág mezeje, hol a jog ellentmondás nélkül, az érdekelt felek kölesönös egyetértésével érvényesül. Az államnak feladata szervező gondoskodását e térre is kiterjeszteni oly közegek felállításával, melyek már a jogok keletkezésére, a jogügyletek kötésére befolyva, ezeknek nagyobb szabályszerűségét és világosságát biztosítsák s ezáltal a jogok biztosságára és így az összeütközések és perek okainak s így számának csökkentésére üdvös befolyást gyakoroljanak..."

Oly feladatok ezek, melyeket teljesen sem a bírói, sem az ügyvédi karra nem lehet bízni. A bírói karra nem, mert ennek hivatása a törvényeknek peres esetekre alkalmazásában, a megzavart jogbiztonság helyreállításában, szóval az állam bírói hatalmának gyakorlásában áll és minden idegen teendő a bírót csak eredeti hivatásától vonja el, az igazságszolgáltatás érdekeinek rovására. De nem bizhatók ama feladatok az ügyvédre sem, mert ez hivatásának természeténél fogva mindig valamely félnek tanácsadója és képviselője és nem bír azon pártatlansággal, amely nélkül közhitelességgel való felruházása indokolható nem volna.

Ily elemet, mely egyrészt a pártatlanság kellékével bírjon, de másrésztől mégse legyen az állam bírói hatalmának közege, a köz-

jegyzőségben találunk. A közjegyzői intézmény tehát igazságügyi szervezetünkben szükséges tagot állít fel, mely hatáskörébe átveendi és az állam minden terhelése nélkül célszerűbben és jobban végzendő részét azon teendőknél is, amelyek eddig a bíróságok és ügyvédek kezeiben voltak.

Általánosságban és elvi alapon ez az indoklás, amely a közjegyzői törvény szellemét tünteti fel, ma is vitán kívül áll. Viták esupán akörül merültek fel az elmúlt hatvan év alatt és adódnak még ma is, hogy az ügyek egyes körét némelyek szeretnék a közjegyző hatásköréből elvonni, mások viszont hatáskörének tágítása mellett törnek lándzsát.

Ha nem is remélhetjük ezeknek a vitáknak végérvényes eldöntését, mégis szükséges az eszmék tisztázása végett sorra venni azokat a munkaköröket, amelyeket a jelenlegi jogállapot szerint a közjegyzői kar lát el.

II. Az 1886:VII. t.-e. 20. §-a a közjegyző hatáskörét következőkre terjeszti ki: a) közokiratok felvételére, b) végrendeletek felvételére, c) tanúsítványok kiállítására, d) okiratok és értékműek őrzésére, e) hagyatéki ügyek körüli eljárásra és f) bírói, valamint gyámhatósági megbízások teljesítésére.

Az e) és f) pontban meghatározott hatáskörben a közjegyző közhatósági feladatot lát el közhatóságok helyett. Az a)—d) pontokban megállapított hatáskör a közjegyző önálló munkakörét öleli fel. Ezek ellátásánál tehát semmiféle közhatósággal nem kerül sem előzetes megbízói, sem utólagos felülvizsgálati viszonyba, hanem ügyfelei közvetlen megbízására mint hiteles személy jár el.

Habár a közhatóságok helyett végzett munka kétségtelenül nem annyira sajátos közjegyzői tevékenységet jelent, ami elvi okok miatt nem volna másra, esakis közjegyzőre bízható, mégis azt látjuk, hogy éppen ebben a munkakörében nyerte el a közjegyzői kar a legáltalánosabb elismerést. Ezt a hatáskörét senki sem kívánja korlátozni, sőt az újabb törvényhozás egyre több és önállóbb hatósági feladat ellátását bízta rá. Elég az örökösödési eljárás fejlődésére utalnunk ennek igazolására. Az 1874. évi törvény még csak szinte próbaképen és fakultative bízta a közjegyzőre a hagyatéki eljárást, az 1894. és 1927. évi törvényalkotás már olyan alakot ad az örökösödési eljárásnak, hogy a közjegyzőre háruló munka megközelíti az önálló közjegyzői munkakör jellegét.

Ennek oka az, hogy ez a megoldás segíti leginkább elő egyes perenkívüli hatósági feladatok gyors és bürokráciától mentes le-

bonyolítását és az érdekelt felekkel közvetlen érintkezés, az ügyekben specializált szakértelmet elsajátító közjegyző beható foglalkozása nagy mértékben tohermentesítette a bíróságokat és a perek nagy részét meg tudta akadályozni.

A közület szempontjából még az is megokolt, hogy azokat a hatósági feladatokat, melyekben elsősorban a magánfelek vannak érdekelve, az általuk díjazott közjegyző végezze és ne hárítsák át az ezzel járó költséget a csupán távolról érdekelt közületre, az adózók összességére.

III. Azok közül a feladatok közül, melyekben a közjegyző, mint közhitelességgel felruházott személy önálló hatáskörében jár el, az okiratok és értékműek őrzete és a tanúsítványok közül a merőben formai jellegű másolat-, fordításhitelesítés és értesítvények elküldése tekinthető oly munkának, ami elvi és gyakorlati nehézség nélkül közhatóságra is bízható.

A többi tanúsítások, így az egyszerűnek látszó névaláírás-hitelesítés is megköveteli, hogy a közreműködő hiteles személy, vagy hivatalos szerv ne csak teljes jogi tudással rendelkezzen a tanúsítás és aláírás jogkövetkezményeinek megmagyarázásánál, hanem ideje és módja is legyen az elébe kerülő ügyvel behatóan foglalkozni. Ez a követelmény pedig sokkal könnyebben teljesíthető, ha nem egyéb munkával is terhelt közhatóságtól követelik mellékesen az ilyen ügyek elintézését is, hanem külön erre a feladatra rendelt hiteles személyre van bízva.

IV. Az eddig sorra vett közjegyzői ténykedések túlnyomó részben gyakorlati célok érdekében és csak kevésbé elvi megítélés alapján kerültek a közjegyzői intézmény hatáskörébe. A közokiratok kiállítása azonban már nemcsak célszerűsége miatt, hanem elvi jelentőségű okok miatt is annyira sajátos közjegyzői munka, hogy valamely közhatóságra hárítása ellenkezne a korszerű igazságügyi szervezetről kialakult jogászai felfogással.

A közhatóság valami vonatkozásban az államhatalom képviselője, tagjai a közület alkalmazottai. A közhitelességű személy, tehát Magyarországon a kir. közjegyző ezzel szemben semmiféle alkalmazotti viszonyban nem áll az állammal. Ebből a különböző jogállásból következik, hogy míg a hatósági szervek ténykedéséből eredő kárért az őket alkalmazó közület rendszerint felelős, addig a közjegyző önálló hatáskörében végzett munkájáért az államot anyagi felelősség nem terheli.

Hogy ennek mekkora jelentősége van a közokiratok készítésénél, az könnyen felismerhetővé válik, ha csupán egy körülmény-

re mutatunk rá: a legtöbb közhatalósági eljárásban a közület felelősségét a minimumra csökkentő a hatósági határozatokat megelőző kontradiktórikus eljárás és a határozat ellen megengedett fellebbezési lehetősége. Éppen ez a biztosítószelep nem áll rendelkezésre a nagy anyagi érdekeket veszélyeztető közokirat szerkesztésénél. A hivatalvizsgálatnál rendszeresített ellenőrzés oly tömeges és általános munka, hogy a felülvizsgálati eljárással nem hasonlítható össze. Nyilvánvaló tehát, hogy ezen a téren túlságosan nagy kockázatot vállal a közület, ha közhatalóságra bízza az okiratkészítést.

Nem véletlen tehát, hogy úgyszólván minden állam törvényhozása a közjegyzői intézmény létesítésével elhárítja az állam anyagi felelősségét az okiratkészítéssel kapcsolatosan adódható károkért, a közjegyzőkért vállalt felelősség tekintetében pedig egy két kivételtől eltekintve legfeljebb addig megy el a magánfelek érdekeinek megvédésében, hogy kaucióadásra kötelezi a közjegyzőt. (Az egyes államok rendszeréről áttekinthető kimutatást ad Buhl fentebb idézett könyvében.)

A közhatalóságnak okiratszerkesztő munkába bevonását ugyancsak elvi megfontolás alapján akadályozza az a különbség, amely a preventív jogvédelem és a bírói munka természetében észlelhető. Ha a közokiratok írásbafoglalása nem közjegyzőre, hanem közhatalóságra volna bízva, akkor természetesen elsősorban a bíróságnak kellene ezt a munkát végeznie. Ez azonban nehezen volna összeegyeztethető a bírói hivatással. A felek érdekeit képviselni nem a bíróság feladata. A bíró nem a jogesetet alkalmazza a törvényhez, hanem a törvényt a jogesethez. Neki nem a jogügylet, hanem a törvény a kiindulási pont. Jogügyletek kötésénél elsősorban a felek akarata, másodsorban a felek érdeke az irányadó és csak azután a törvény rendelkezései. (Igy Blum: A közjegyzői törvények magyarázata, 1896.) Ha az okiratszerkesztő tisztába jött a felek jogügyleti szándékával és érdekeivel, akkor kell keresnie a jogügyletnek leginkább megfelelő törvényes formát. Ez a munkarendszer majdnem annyira különbözik a bírói ítéletalkotásnak pszichológiai rendjétől, mint az ügyvéd perbeli munkája a pártatlan okiratszerkesztéstől.

E két igen fontos elvi jelentőségű ok mellett természetesen mindazok a gyakorlati körülmények, amelyek a perenkívüli hatóság működésénél célszerűvé tették a közjegyzői intézmény bevonását, a közokiratszerkesztésnél is fennforognak. A bíróság nem lehet eléggé gyors, hogy a feleknek bármikor sürgősen rendelkez-

zésére álljon. Már pedig a jogügyletek kötése, végrendelet alkotása a legritkább esetben tűr halasztást. A bürokratikus rend itt egyet jelentene az élet megkötésével.

V. Ennek a rövidreszabott vizsgálatnak eredményeképpen a legteljesebb tárgyilagossággal megállapíthatjuk, hogy *a közjegyzői intézmény jelenleg fennálló törvényes hatáskörén belül egyetlen olyan munkafeladatot sem lát el, amire azt lehetne állítani, hogy más hivatali szerv, vagy magánszemély célszerűbben és eredményesebben oldhatná meg, sőt a legfontosabb és legjellegzetesebb munkakörét, a közjegyzői okiratok és tanúsítványok készítését a közérdek sérelme nélkül nem is lehetne ettől az intézménytől megvonni.*

3. Ami a közjegyzői munka igénybevételét akadályozza.

I. Ha figyelembe vesszük és meggondoljuk mindazokat a jogi nézőpontból felismert elvi okokat és szervezeti, célszerűségi és gyakorlati igényeket, amelyek európaszerte szükségessé tették a miénkhez hasonló hatáskörű és szervezetű közjegyzői intézmény létesítését, esodálkozunk kell azon az állandó panaszon, hogy nálunk éppen a legsajátosabb közjegyzői munkakört, az okiratszerkesztést aránylag igen kevésbé veszi igénybe a közönség.

Ennek a jelenségnek oka nem lehet egyedül a jegyzői magánmunkálatokból eredő konkurrenca, mert ez inkább csak egyik tünete a letagadhatatlanul fennálló egészségtelen állapotnak. A jegyzői magánmunkálatok elterjedését igen nagy mértékben elősegítette az, hogy egyrészt közönségünk előtt sohasem vált nyilvánvalóvá a közokirat előnye, másrészt *mivel a közéleti jegyző közhatalósági munkát végez s így mint hivatalos egyén él köztudatban, a nála készült magánokiratokat mindig hivatalos írásnak hiszik.*

Mióta a telekkönyvek rendszeres vezetése az ingatlanok tulajdoni viszonyait pontosan feltünteti és a telekkönyvi bejegyzés után aránylag rövid idő alatt a jóhiszemű szerzőfél megtámadhatatlan tulajdonossá válik, azóta az ingatlanokra vonatkozó szerződés jelentősége a jogban járatlanok előtt elhomályosult. A szerződés egyedüli feladatát abban látják, hogy lehetővé tegye az ingatlan telekkönyvi átíratását s ha ez sikerült, elhiszik, hogy a szerződés semmi kívánivalót nem hagy hátra.

Az igaz, hogy amikor azonnal teljesezésbe menő egyszerű vagyónátruházás történik, akkor rendszerint a nem egészen pontos-

san írásba foglalt jogügylet is fennakadás nélkül lebonyolódik. A többnyire nem rosszhiszemű szerződők szóbeli megegyezésükre és a tényállásra emlékezve vita nélkül végrehajtják megállapodásaikat. Baj csak akkor támad, midőn hosszú idő múltán vetődik fel olyan vitás kérdés, amelyről a szerződés nem intézkedik, holott ki kellett volna rá terjeszkednie. Ez áll főképp a családi vagyongombokat rendező ügyletekre, amelyek nyomán évtizedek múlva vetődhet fel öröklési közszerzeményi igény, elszámolás. Helyenkör már senki sem emlékezik a régmúlt tényekre és jogviszonyokra, a bekebelezési engedéllynél alig többet tartalmazó adásvételi blanketta szerződésnek persze kevés hasznát látják.

Magában véve ez a sajátosan magyar okiratszerkesztési szabadság szükségessé teszi a törvényes rendezést. Sajnos ugyanis annak elbírálása, hogy a megköfni szándékolt jogügylet az ügynevezett kényes jogügyletek közé sorolható-e, amelynek okiratbafoglalásához jogi szakértelem kell, nem bízható sem a laikus felekre, sem az érdekelt okiratszerkesztőre. Ezt a kérdést a felek és csakis a felek érdekeinek szem előtt tartásával magának a törvénynek kell eldöntenie. A felek érdeke pedig nem lehet a pillanatnyi kényelem, hanem az, hogy megnyugtató módon rendezzék jogviszonyaikat.

Voltaképen nem az általános okirati kényszer bevezetése szükséges, felesleges volna minden apró-cseprő jogügylet írásbafoglalása. Közérdek csupán az, hogy ott, ahol a jogügyletből eredő teljesítés későbbi időre van halasztva, vagy a jogügylet később várható igényekre is kihatással van és végül amikor a felek akaratnyilvánítása testi fogyatkozás, írástudatlanság, vagy közeli rokoni kötelék révén veszélyeztetve van: a teljes jogbiztonságot nyújtó közokirat legyen az egyedül érvényes bizonyító eszköz.

II. Valamely intézmény népszerűsítéséhez azonban nem elég a törvény kényszerítő rendelkezése. Ezért nem elég, hogy egy, vagy más jogügyletre fennálljon a közokirati kényszer, hanem szükséges, hogy a közokirat nyilvánvaló hasznosságát a laikus szerződő felek előtt is felismerhetővé tegyék. Ez mással nem érhető el, csak azzal, hogy a közokiratot a törvény megfelelő kiváltságokkal rubázza fel. Az 1874:XXXV. t.-c. 118. §-ában biztosított azonnali végrehajthatóságtól eltekintve bizony nehéz volna mást, mint beltartalmi kiváltságot tulajdonítani a közjegyzői okiratnak.

A közokirattól joggal várható kivételes joghatály elsősorban a *megtámadhatóság lehető legrövidebb körre* szorítása.

Ezt a követelményt a mai jogállapot szerint sajnálatosan nélkülözni a közjegyzői okirat. Mióta a Polgári perrendtartás a feljes szabad bizonyítási rendszert életbeléptette és az ennek alapján kifejlődött bírói gyakorlat az alakszerűségek tekintetében is tág teret enged az okiratok ellen bizonyításnak, azóta a laikus közönység előtt igen nehéz érthetővé tenni, mi különbség van a közokirat és magánokirat bizonyító ereje közt. Igaz, hogy a törvény különbséget tesz a bizonyítási teher tekintetében aszerint, hogy közokiratot, vagy magánokiratot tesznek a perben vitássá, a per kimenetétől függetlenül azonban mégis megmarad a köztudatban, hogy a közjegyző előtt készült okirat csakúgy megforgatható, akár a legprimitívebb falusi magánokirat.

A közjegyzői okirat tekintélyének gyengítését még fokozza, hogy az alakszerűségekre vonatkozó szabályaink annyira bonyolultá teszik kiállítását, hogy a már kialakult közjegyzői gyakorlatot is nem egyszer érték kellemetlen meglepetések, mikor a perenkívüli joggyakorlatot egyáltalán nem kutató bíróság ettől eltérő törvényt magyarázattal állapította meg a közjegyzői okirat érvényességét illetően.

Ezen jogbizonytalanságon gyökeresen csak az segítené, ha új törvényi rendelkezés szabályozná félreérthetetlenül a közokirattal szemben megengedhető bizonyítás módját és terjedelmét és lehetetlenné tenné, hogy a közjegyzővel szemben megejtett előzetes fegyelmi, vagy bűnvádi eljárás nélkül, a közjegyzői okiratban *tamásított* alakszerűségek meg nem tartását polgári perben bizonyítani lehessen.

III. Az alakiságokban rejlő veszélyt erősen csökkentené már az is, ha a közjegyzői okiratokat mentesítenék a magyar gondolkodásmódban soha gyökeret verni nem tudó alakisági sallangoktól. Már az 1855-ben hazánkban életbeléptetett osztrák közjegyzői rendtartásról azt olvassuk, hogy nem tudott az intézménynek népszerűségezt szerezni, mert túlságosan bonyolult alakszerűségekhez köthette a közjegyző munkáját. Azóta több, mint 80 év telt el, a jogfejlődés minden téren az egyszerűsítésre törekszik, az 1874. évi közjegyzői törvény pedig ma is sok tekintetben magán viseli az egykori osztrák rendtartás hatásának nyomát. Nem kevesebb mint tizenhét törvényszakasz tartalmaz olyan szabályt, amelynek figyelmen kívül hagyása a közjegyzői okiratot érvénytelenné teszi.

A sok érvényességi kellék közt olyanok is akadnak, amelyeket sem a közjegyző, sem a felek nem is tudnak ellenőrizni. Gon-

doljunk a közjegyzőre és a tanúkra vonatkozó kizárási okok fennforgására.

A Törvény 49. §-a értelmében a b) pont szerint a közjegyző nem járhat el olyan ügyekben, amelyekben a törvény szövegében felsorolt rokonai, vagy hozzátartozói vannak érdekelve. Ennek az érdekeltségnek mineműségét azonban a törvény szavai nem jelölik meg pontosabban, tehát nem lehet biztosan megállapítani, vajjon ez az érdekeltség csupán az okiratban ügyfélként szereplő érdekeltséget jelenti-e, vagy egyéb távolabbi anyagi érdekeltséget, amiről sem a felek, sem a közjegyző nem is tud.

Ugyane § d) pontja szerint a közjegyzőre kizárási ok, ha az ügyben mint bíró, ügyvéd, vagy megbízott közreműködött. A mi közjegyzői rendszerünkben jóformán érthetetlen, miféle veszélyt jelentene az ügy pártatlan ellátására, ha a közjegyző esetleg évtizedekkel korábban valamelyik ügyfelét ügyvédként képviselte, vagy mint bíró ítélkezett ügyében. Ez a szabály nyilvánvalóan csak az ügyvédközjegyzőség, vagy a hivatalnok-közjegyzőség rendszerében lehet lényeges. Egyenesen veszélyes és félremagyarázható azonban a „megbízotti“ működésre vonatkozó tilalom. Miféle megbízotti viszonyt kell érteni? Akadhat, aki azt kifogásolja, hogy a közjegyző valamelyik panaszos fél felkérésére egyezkedési tárgyalásra hívta meg a többi érdekeltet. A telekkönyvi kérvény benyújtására adott megbízás miféle fogalomkörbe tartozik? Pedig ez nyilván nem sérti egyik fél jogait sem.

Kétségtelenül szükséges, hogy a közjegyző érdekeltsége kizárási ok legyen a közjegyzői funkció ellátásánál, azonban, ha ez a közjegyző és a felek tudtán kívül mégis fennforog, akkor ennek nem szabad a jóhiszemű felekre is kiterjedő érvénytelenségi oknak lenni, hanem csak az lehet a következménye, hogy az érdekelt közjegyzőre a szabálytalanul ellátott ténykedéséből előny nem származhat.

Még inkább veszélyeztetik a közjegyzői okirat biztonságát a tanúkra vonatkozó kizárási okok. Amikor a közjegyzőnek tanúkat kell alkalmaznia, a tanúk személyi adatait többnyire csak saját, vagy az ügyfelek bejelentése alapján tudja megállapítani. Lehetetlen a tanúktól családi értesítőt követelni annak igazolására, hogy nem állnak-e a felekkel rokonságban, vagy a büntügyi nyilvántartóból felvilágosítást szerezni, vajjon nem büntetett előéletű-e a tanú. Ilyet köztisztesség hírében álló embertől megkérdezni sem lehet. A Törvény 72. §-a alapján pedig az a helyzet, hogy ha például olyan tanút alkalmaznak, aki valamikor mezőrendőri

kihágás címen szőlődézmálás miatt meg volt büntetve, akkor emiatt érvénytelen a közjegyzői okirat. Pedig talán senki sem emlékszik az érdekelték közül a tanú „sötét“ multjára.

Ha jól meggondoljuk tanúkra vonatkozó kizárási okok megállapítására nincs is szükség. A tanú a közokirat kiállításánál passzív szereplő, az irat kiállítására befolyása nincs, tehát érdekeltsége esetén sem árthat a feleknek. Szerephez csak akkor jut, ha vitássá válik a szerződő felek szándéka, akaratnyilvánítása. Ebben az esetben pedig nyugodtan a bíróságra lehet bízni, hogy milyen jelentőséget tulajdonítson az érdekelt, vagy erkölcsileg kifogásolható tanú vallomásának. Annak azonban nincs kellő logikai alapja, hogy pusztán a tanú személyében rejlő fogyatkozás miatt olyan közokiratot is lehessen hatályon kívül helyezni, amely egyébként vitán kívül fedi a szerződők akaratát.

Általában azt mondhatjuk, hogy a tanúk túlzott gyakori alkalmazása nem erősíti, hanem gyengíti a közokirat biztonságát. Áll ez különösen akkor, midőn alakiságokra és egyéb oly körülményekre vesznek ki a tanútól vallomást, amelyet sem megfigyelni nem tud s amire nem emlékezhet tisztán.

A közjegyzői munka alakiságai közt feltétlenül szükséges volna különbséget tenni aszerint, hogy melyik tartozik az okirat lényegéhez és melyikre van csak óvatosság miatt szükség. Ez utóbbiak nem lehetnek abszolút érvénytelenségi okok. Hiszen végcredményben minden közjegyzői okiratnál lényeges csak az lehet, hogy az ügyfél a közjegyző személyes jelenlétében adja beleegyezését az előtte ismert okirathoz és azt a közjegyző előtt írja alá. Minden ezen túlmenő formáság nem tartozik a lényeghez és csak akkor lehet alapja az okirat érvénytelenítésének, ha az adott esetben lényegesnek bizonyul.

Az alakyszerűségek egyszerűbb és határozottabb szabályozásán kívül még nagy mértékben növelné a közjegyzői okiratok biztonságát, ha a közjegyzői működés során kialakuló perenkívüli joggyakorlat valamiképpen autentikus formában egybegyűjtve nyilvánosságra kerülne. Ma a bíróság elé csak a vitás és aggályos okiratok elbírálása kerül, az állandóan alkalmazott, vitán felül álló alakiságok jóformán nem is juthatnak a bíróság megítélésére. Nem tartoznék a lehetetlenségek közé, hogy a közjegyzői kamarák egyes elvi jelentőségű, vagy vitatott törvényt magyarázatra hivataltal adatgyűjtés útján a legfelsőbb felügyeleti hatóság rendelkezésére boesássák a ténylegesen fennálló jogszokás ismertető ada-

taít és az igazságügyminiszternek ezen az alapon a jogszokás fennállása tekintetében adott kijelentése irányadó lenne.

IV. Vannak végül olyan alakszerűségek, melyek bizonytalan-ságuk miatt nem veszélyeztetik a közjegyzői okirat érvényét, azonban nehézkesekek, hosszadalmasak, célszerűtlenek és ezzel akadályozzák a közjegyző közreműködésének népszerűvé válását. Csak példakép említek néhány ilyen időszerűtlen alakíságot. Ilyen nehezen megokolható, az okirat kiállítását rendkívül megnehezítő alakszerűség, hogy az élők közti jogügyletre vonatkozó közjegyzői okiratot is csak valamennyi érdekelt fél együttes jelenlétében szabad aláírni, hogy ez micsoda akadályversenyt jelent, azt csak akkor látjuk, mikor népes családok osztályegységességeit kell közjegyzői okiratba foglalni. Vagy gondoljunk a végrendeleti letételeknél alkalmazott pogány szertartásra emlékeztető peesótelési műveletre. Mi szükség van erre a hiteles helyen őrizetre átadott iratok megóvása végett?

Nagyon hosszadalmasak általában az okiratbevezetéseink és záradékaink. Még az aláíráshitelesítések és váltóóvások is hosszadalmasak. Mindkettő nagyon egyszerűsíthető volna, ha jegyzőkönyv és óváslevél visszatartása helyett a szükséges adatokat tartalmazó ügykönyvet kellene csupán vezetni róluk. Az óvás ténye magára a váltóra is feljegyezhető volna. Nem is gondoljuk, hogy a most gyakorlatban levő hosszadalmas óváslevél szövegében egyik legfontosabb ténymegállapítás csaknem elvész, az t. i., hogy a váltókötelezett az óvás alkalmával elismeri aláírását valódinak.

Az alakszerűségek egyszerűbbé tétele munkát és időt takarítana meg, tehát olesóbbá tenné a közjegyző munkáját. Ma a hosszadalmas kiadványozás esekély értékű ügyekben csaknem többbe kerül magánál az okiratnál. Ez pedig igazán hátráltatja a közjegyzői okiratok elterjedését.

*

Rövidre összefoglalva véleményem szerint ezek volnának azok a legfóbb akadályok, amelyek a jelenlegi jogállapot mellett útját állják a közjegyzői munka fokozottabb igénybevételének és népszerűsítésének. Reméljük, hogy a közjegyzői törvények rég várt reformja el fogja háritani munkánk elól ezeket a nehézségeket, hogy a jogkeresó közönség és a jogbiztonság érdekében újult erővel és munkakészséggel folytathassa a magyar közjegyzői kar hivatását.

A pécsi és szegedi kamarák közgyűlései.

A pécsi és szegedi kamarák rendes évi közgyűléseit ez év szeptember havában egy napon tartották meg. A két közgyűlésről az alábbiakban hozunk részletes tudósítást:

Pécs.

A pécsi kamarának Pécsen ez évi szeptember hó 8. napján tartott rendes közgyűlését a kamara elnöke *Angyal* Béla dr. vezette s azon jelen voltak: Barna Lajos, Berzsényi László, Csem-pész Dénes, Csonka Zénó, Debreczeny Dezsó, Fehérváry Dezsó, Hanny Andor, Kasza Sándor, Keck László, Kiss Elemér, Májay Dezsó, Mike Imre, Milassin Jenő, Nozdroviczky Ferenc, Örley György, Szakáts István, Szilléry Péter, Szlávi Kornél, Várnay Ernő kir. közjegyzők és Siklósi Tamás helyettes.

Angyal Béla dr. elnöki megnyitó beszédét azzal kezdte, hogy „Az alaptörvényünkben kötelezően előírt évi rendes közgyűlés tartása alkalom arra, hogy a személyes érintkezés útján a kari összetartozandóság érzéseit kimélyítve visszatekintsünk az elmúlt kamarai év eseményeire, megtárgyaljuk a jelent és megbeszéljük a karunk érdekében a jövőben szükségesnek mutatkozó teendőket.

Az elmúlt kamarai év igen eseménydús volt nemcsak minket közjegyzőket közvetlenül érintőleg, de egész magyar hazánk szempontjából is. Fontos, kihatásaiban messzeható esemény volt, hogy ez évben ünnepeltük első királyunk, szent István halálának 900 éves évfordulóját. Ezen ünnepségek az egész művelt világ előtt dokumentálták, hogy hazánk megszentelt területén ezer éve lakik az államalkotó magyar nemzet. Országalapító Szent István királyunk működését számtalan ujságcikk, különböző előadások s egyéb munkák kimerítően méltatták és érdemszerint értékelték. Minket jogászokat különösen azért érdekel Szent István működése, mert tőle származnak első írott jogszabályaink. Az ilyen régi törvényeknek, jogszabályoknak ma már csak történeti jelentőségük van ugyan, de azért nem érdektelen azokról röviden megemlékezni.

Szent István „végezményei“-nek két könyve ismeretes. Az első azokat az erkölcsi, kormányzati „tanácsokat“ és „intelmeket“

tartalmazza, amelyeket a király fiához intézett. A második részben túlnyomóan egyházi és büntető rendelkezések foglaltatnak, de abban némely magánjogi vonatkozású törvények is fellelhetők. Nem lesz talán érdektelen ezek közül egyes, — minket különösen érdeklő végezményeket ezúttal felemlíteni.

A decentumok II. könyvének 5. caputja mondja: „Királyi hatalmunknál fogva végeztük, hogy kinek-kinek szabad legyen azt, ami az övé, a maga feleségének, fiainak és leányainak szintű rokonainak, vagy az egyháznak osztania és adnia.” — „És az ő rendelkezéseit halála után se merje valaki megbontani“. A 24. caput az özvegyekről és árvákról szól a következőképpen: „Akarjuk nyilván, hogy az özvegyeknek és árváknak is legyen részük a mi törvényünkben, ezért, ha valamely özvegynek fiai, leányai maradnak és azokat nevelni mind éltiglen velek lakni fogadkozik, legyen a mi engedelmtől hatalma, hogy azt mivelhesse és senki új házasságra ne kényszerítse őt. — 1. §. De ha megmásván az ő szándékát, ismét férjhez akarja menni, és az árvákat elhagyná, egyáltalában semmit az árvák javaiból magának ne tulajdonítson, hanem csak hozzá illendő öltöző ruhát adjanak vele. 2. §. Ha pedig magzat nélkül maradt el özvegyül és házasságtalan, az ő özvegységében való megmaradásra ígéri magát, akarjuk, hogy *bírja* minden javát és valamit azzal cselekedni akar, cselekedje azt. És az ő halála után szálljanak vissza azon javak a férje rokonságára, ha vannak rokonai, ha pedig nincsenek, legyen örököse a király“. Milyen érdekesek ezek az ezeréves ősi magyar jogszabályok!“

Hálás elismerésének tolmácsolása mellett felemlítette ezután Lázár Andor távozását az igazságügyminiszteri székéből, bizalommal köszöntötte Mikecz Ödön új igazságügyminisztert, valamint első munkatársát, az igazságügyminisztérium kebelébe visszatért Antal István államtitkárt. A kamara felsőházi -rdekképvisellete és a nyugdíjintézet elnöki állása tekintetében beállott személyi változásokat, Országos Egylet pécsi vándorgyűlését említi fel, mint a közjegyzői kar jelentősebb eseményeit.

Érdekesnek tartja az elnöki megnyitó a továbbiakban megemlékezni „az országgyűlési képviselők választásáról alkotott 1938. évi XIX. t.-cikk 69. §-áról, mely kimondja, hogy: „állami törvényhatósági, vagy megyei-városi tisztviselő, továbbá *községi (kör)-jegyző* nem vehet részt saját működése területén választási pártgyűlés rendezésében, nem lehet ilyen pártgyűlésnek elnöke, vagy jegyzője, nem fogadhat el ilyen pártgyűléstől megbízást,

nem vehet részt képviselőjelölt körutazásában, végre nem gyűjtheti össze és nem vezetheti a választókat az ajánlások hitelesítéséhez, vagy a szavazás helyére.“

Ezen rendelkezések ugyan minket közvetlenül nem érintenek, de úgy látom, hogy az első lépés ahhoz, hogy a képviselőválasztásoknál a községi (kör)-jegyző eddigi befolyását megszüntesse s a megválasztandó képviselők nem lévén a jegyzők lekötelezettjei és így kényszer protektorai, talán könnyebb lesz egy olyan törvény megalkotása, mely a jegyzőket a magánmunkálatoktól eltiltja és az okiratolást az arra egyedül hivatott és képzett közjegyzőkre és ügyvédekre bizza.

A gyakorlati életben sokszor érezzük, de a jogbiztonság rovására is van az, hogy nincsen a magyar polgári törvénykönyv kodifikálva s míg egyrészt a még törvényerővel nem bíró polgári törvénykönyv tervezete, máskor még a Verbőczy hármaskönyvében összefoglalt, vagy az országbírói értekezlet által elrendelt s egyéb régi törvénykönyvben lefektetett jogszabályokra történik hivatkozás, pedig sokszor még az is kétséges, hogy valamely régi törvény hatályban van-e, vagy sem? Ez gyakran igen különös helyzetet teremt. Így történhetett, hogy a budapesti törvényszék nemrég egy hagyatéki perben az 1840. évi VIII. t.-cikkre, tehát egy közel 100 év előtti, de kifejezetten sehol sem hatálytalanított, törvényre hivatkozva azt vizsgálta, hogy az örökhatározó jogbánsorba tartozott-e. Tehát az Úr 1938. évében egy perben az a döntő kérdés, hogy az illető jogbánsorban levőnek tekinthető-e?

Az emberi törvények nem készülhetnek örök időkre, mert azok nem dogmák, mint a vallási tételek.

Már maga a túl konzervativizmus is téves tan a magánjogi és szociális vonatkozású törvényalkotás terén s amikor az események vágtaiban torlódnak egymásra, az egész társadalom gyökeres változáson ment át s az életviszonyok annyira megváltoztak, — a haladó élet nem érheti be a jog merev tételeivel, hanem e téren is lüktető életet követel, s ha valahol, úgy e téren is érvényesül az evolúció, mert a régi, idejétmúlt törvényekhez való merev ragaszkodás, azoknak a megváltozott új életviszonyokra való rideg alkalmazása, nemcsak méltánytalan és igazságtalan, de könnyen kirobbanásra is vezethet. Összhang kell az élet és a jog között, mert csak így születik meg az igazság s ezzel a társadalmi nyugalom, megelégedés és általános béke“.

A lendületes s élénk helyesléssel fogadott elnöki megnyitó befejező részét az alábbiakban adjuk:

„Világtörténelmi idöket élünk s nagy jelentőségü események játszódnak le körülöttünk, amelynek kihatásai beláthatatlanok.

Mi, maroknyi magyar nép a nagyhatalmak közepette esakis a esendes szemlélö szerepét tölthetjük be, megvárva a helyzet kialakulását. De egyet tartunk be: legyünk és maradjunk mindenkor magyarok, ne utánozzunk idegen intézményeket, hanem ragaszkodjunk ezeréves ösi alkotmányunkhoz és a magyar nemzeti géniusnak megfelelő módon az ösi hagyományok tiszteletben tartásával törekedjünk megoldani az élénk torlódo társadalmi problémákat.

Ha vannak, akik idegenből importált jelszavakkal akarnak hangulatot kelteni, azoknak Szent István királyunknak a fiához intézett intelmei közül a Decretumok I. része 8. fejezetének 4. szakaszában foglaltakkal válaszolok, ahol böles királyunk azt mondja: „Kiesoda az a görögök közül, aki görög törvénnyel igazgatná a rómaiakat? Avagy kiesoda az a rómaiak közül, aki római törvényekkel igazgatná a görögöket? Senki: *Kövesd azért az én szokásaimat!*“

Magányos sziget vagyunk a népek tengerében, de e sziget gránit alapon nyugszik, mert arra építette az első nagy királyunk, amidön népét a keresztény hitre térítette. 1000 éve áll e sziget s mindig vissza tudta verni népe a körülötte zajló, sokszor piszkos hullámokat.

Hitem az, hogy ha kitarunk a keresztény, magyar nemzeti erkölcsök mellett s nem tűrjük, hogy ocsmány férgek rágják a magyar haza életfáját, akkor élni és virulni fog a ma még a létért küzdö s bilinesbe vert drága magyar hazánk.

Adja Isten, hogy úgy legyen!“

A kamara évi jelentését *Május* Dezsö dr. titkár terjesztette elő. Az alapos körültekintéssel és szakszerűséggel egybeállított jelentést az alábbi általános rész vezeti be:

„Ez évi jelentésünket is a gazdasági helyzet vázolásával kezdjük, mert hiszen az 1931. évi gazdasági válság óta megtanultuk, hogy a gazdasági élet alakulását kell mindenkor éber figyelemmel kísérnünk, mert legelsősorban is tölle függ hazánkunk és magunknak is a boldogulása. Az említett válság óta a gazdasági élet egén mutatkozó még oly kis felhöt is aggodalommal eltelve nézük, mert megtanultuk, hogy a gazdasági életben mutatkozó legkisebb zavar vagy hanyatlás is hosszú időre terjedö visszaesést

eredményez. Tavalys jelentésünk sem volt már e tekintetben valami örvendetes, mert hiszen alig számbavehető javulásról számolhatunk csak be. Idei jelentésünk azonban még kedvezötlenebb.

Kedvezötlenebb pedig azért, mert most a gazdasági életnek nemcsak pangásáról, hanem határozott rosszabbodásáról kell beszámolnunk s csak azt nevezhetjük szerencsének, — ha ugyan ennek a szónak a használata jelen esetben „szerencsés“, — hogy a rosszabbodásnak okai múlt és átmeneti természetűek és így a jövőre nézve a mostani rosszabbodásból mégsem vonhatunk le kedvezötlen következtetést.

A gazdasági helyzet rosszabbodása egyik részben a világpolitikai és világgazdasági helyzetben leli magyarozatát. Ezt részletezni nem kívánjuk, mert hiszen szinte köztudomásúnak mondható a világpolitikai és világgazdasági helyzetnek bizonytalan és zavart volta.

Másik részben azonban a gazdasági helyzet rosszabbodásának eredetét hazai okokban kell keresnünk. Egyik ilyen ok a sok között az állatáraknak lemorzsolódása, mely a belterjes állattenyésztéssel foglalkozó lakosságunknak okoz jelentékeny kárt. Ehhez járul még az is, hogy a különböző zárlatok kamaránk területén a még alacsony árak mellett való állatforgalmat is megbénította.

Azt a jövedelem kiesést, amely az állattenyésztéssel foglalkozó lakosságot a fentiek folytán érte, nem egyenlíti ki a gabona áraknak indokolatlanul magas — a világparitási árakat is jóval meghaladó — árfolyamon való tartása, mely végeredményben megint a városi polgárságunknak a megélhetését nehezíti meg söt veszélyezteti.

A másik legfontosabb oka a gazdasági élet megtorpanásának azokra a reformokra vezethető vissza, melyeket a Darányi-kormány inaugurált, s amelyeket a jelenlegi kormánynak kell megvalósítania. Ezek a reformok mélyen belenyúlnak a társadalmi, politikai és gazdasági életbe, természetes tehát, hogy a páratlan gyorsasággal, szinte amerikai ütemben megvalósuló reformok a sokkal lassabb, fokozatos fejlődéshez szokott gazdasági életünkben átmenetileg némi zavart keltenek. Ez a zavar tagadhatatlanul mutatkozik is az egész gazdasági életnek megtorpanásában, söt bizonyos mértékü átmeneti rosszabbodásában. Szükségszerű hatása pedig megmutatkozik abban a jövedelemkiesésben, mely a gazdasági életnek minden vonalán jelentkezik, hol korábban, hol

későbbben, de feltétlen bizonyossággal. Így nálunk is. Ha nem is az ügyek számának minden téren való apadásában, de az ügyek érdelemleges voltának esökkenésében és a feleknek abban a természeteszerű ügyeketében, hogy a lehetséges többféle megoldások közül mindenkor a legesekélyebb költséggel járó válasszák, még akkor is, ha a másik — valamivel költségesebb — megoldásnak az előnyösebb voltáról vannak is meggyőződve.

Rendületlenül bízunk azonban a gazdasági helyzetnek a közel jövőben való erőteljes javulásában, mert sokat várunk annak a beruházási programnak a megvalósításától, mely program kereszttülviteléhez szükséges eszközök nyújtásában mindenkinek, így nekünk is, jelentős áldozatokat kell hoznunk, de amely programnak a valóraváltása mindannyiunkat azzal a jogos reménnyel biztat, hogy a gazdasági életben az átmeneti, múltó pangás, sőt mondhatjuk rosszabbodás után már a legközelebbi jövőben is hatalmas fellendülésnek kell bekövetkeznie.

Abban a biztos reményben zárjuk jelentésünknek a gazdasági helyzettel foglalkozó részét, hogy ebben a mindenképpen indokolt és jogos reményünkben nem fogunk esalatkozni, s jövő évi jelentésünk a mostaninál örvedetesebb megállapításokat fog tartalmazni.

Hogy a szebb és jobb jövőben való bizakodásunk mennyire jogos és indokolt, az isem mutatja jobban, mint a magas pénzügyi kormányának az a ténye, mellyel a stagnáló, sőt átmenetileg határozottan rosszabbodó gazdasági helyzet ellenére is ország-szerre minden vonalon — így nálunk is — emelte a közterheket mintegy anticipálva az ország életének általunk mégcsak remélt, általa azonban már valóságnak vett fellendülését.

A közjegyzői vonatkozású újabb jogszabályokat, törvényeket és rendeleteket, továbbá az illetéktörvény tervezet kibocsátását említi fel a jelentés, majd szükségesnek látja, hogy a bírói joggyakorlat, némely különlegesnek minősített eseteire az alábbiak szerint reámutasson:

„Igy a Jogi Hírlap XI. évfolyamában 781. szám alatt közölt C. III. 853/1937. számú kúriai ítélet kimondja, hogy ha az özvegy az ingatlanokra a hagyatéki tárgyaláson a közszerzeményi igényét nem vitatta és beleegyezett abba, hogy azok öröklés címén tulajdonul a gyermekeknek adassanak át, s maga megelegetett azokon az özvegyi jogának fenntartásával, akkor ezen ingatlanokra vonatkozólag az özvegy lemondottnak tekintendő a közszerzeményi igényéről, s ezt a követelését többé érvényesíteni nem joga-

sult. Ez az ítélet elismeri a jogról a jogosult tényei alapján való, quasi hallgatólagos lemondást. Rendkívüli óvatossággal kell tehát eljárunk a hagyatéki ügyekben. A feleket alaposan ki kell oktatnunk érvényesíthető jogaikra, mert igen könnyen megtörténhetik, hogy a jogaitól ilyen, „quasi hallgatólagos lemondás“ folytán eleső fél kitanítási kötelezettségünk elmulasztására hivatkozván rajtunk akarja megvenni azt, amitől „hallgatólagos lemondása“ folytán elesett.

Ugyanebben a lapban XI. évfolyam 786. szám alatt közölt eset is jelentős. Eszerint az örökös az öröklési jogát, ha arról le nem mondott, az elévülési időn belül érvényesítheti, anélkül, hogy a hagyatéki tárgyaláson e tekintetben jogfenntartással élt volna, miért is ninesen jelentősége annak, hogy a hagyatéki tárgyaláson a hagyatéknak a másik fél részére való átadása ellen tiltakozott-e. (K. I. 1603/1937.) Ez arra int, hogy a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet szerkesszük szabatosan. Aki lemond, az kifejezetten mondjon le. Nem elég tehát semmikép sem ilyen nyilatkozat: „Beleegyezem abba, hogy a hagyaték a testvéremnek adassék át.“

A Jogi Hírlap ugyanezen évfolyamának 863. számú jegyzete is fontos határozatot közöl. Kimondja ugyanis a Kúria I. 1881/1937. számú ítéletében, hogy hatályos az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok I. részének 4. §-a, amely szerint a kötelesrészre jogosult leszármazó a felmenő tékozlása esetén kötelesrészét zárlat által biztosíthatja (ú. n. legitima-zárlat) s ehhez nem kell a felmenőnek gondnokság alá helyezése.

Fontos az ugyanott 927. szám alatt megjelent K. III. 1340/1937. számú kúriai ítélet is, mely szerint a vélt házasságnak a házassági vagyonjog szempontjából a jóhiszemű házastéltre nézve ugyanaz a hatálya, mint az érvényes házasságnak.

A Jogi Hírlap XII. évfolyamában megjelent 13. számú eset szerint ha az örökhagyónak a végrendelet tétéle után gyermeke származik a végrendelet csak hatálytalannak, de nem semmisnek, illetve érvénytelennek tekintendő, miért is ezzel a vélelemmel szemben bizonyítható az örökhagyónak az az akarata, hogy ő a végrendeletkezést ennek ellenére is hatályosnak kívánta tekinteni. (K. I. 3704/1937. szám.)

A 38. eset szerint a házasságtörésből származó gyermekek utólagos házasság által nem törvényesíthetők és ők az apa után, vagy az apa jogán annak szülei után nem örökölnék. (K. I. 4416/1937. szám.)

A közokirat erejét védi még a 353. szám alatt közölt K. 233/1938. számú m. kir. kúriai ítélet, mely szerint a közokirattal szemben is helye van ugyan ellenbizonyításnak, nem sikeres azonban a bizonyítás, ha a szolgáltatott bizonyítékok csak „kétély“-re adnak okot.

A közigazgatási bíróságnak jelentősebb határozatait az Illetékügyi Közlöny kimerítően közli. Mi csupán az 1900/1935. P. számú ítéletre mutatunk rá, mely szerint ha a hagyatékot kir. közjegyző tárgyalja, akkor a leltárbeli értékelés elleni kifogásokat az illetékkiszabás során csak akkor lehet figyelembe venni, ha azokat a hagyatéki tárgyaláson terjesztették elő. Felemlítjük még a 13.022/1937. P. számú ítéletet is, mely szerint a kir. közjegyző hagyaték-tárgyalási díjának bejegyzése bejegyzési illeték köteles.

Mielőtt jelentésünknek a joggyakorlattal foglalkozó részét befejeznék, itt újból is rá kell mutatnunk a kir. Kúriának az ideiglenes nótartásról való lemondás kérdésében elfoglalt, a felekre rendkívül méltánytalan állásfoglalására, mely mellett ez a legfelsőbb bíróságunk a folyó évben is változatlanul kitarított. Ez a gyakorlat — minthogy az ideiglenes nótartásdíj ügye nyílt és bíróilag mindig felülbíráható kérdés marad — úgyszólván teljesen megghiúsítja a házasságokhoz azt a jogát, hogy vagyoni viszonyaikat a kir. közjegyző előtt a bíróságon kívül is békés úton rendezhessék.

Személyi változások referálása után közli a jelentés, hogy a múlt kamarai évben összesen 635 ügydarabot iktattak s ezeket mind el is intézték. A beadványok között volt 7 panasz ügy. A kamara területén 32 közjegyző és 17 jelölt működik, akik közül 7-nek van helyettesi jogosítványa.

Felemlíti a jelentés a belügyminiszter 70300/1937. B. M. számú rendeletét, amely külföldi mintára rendszeresítette az azonossági számot. E szerint a rendelet szerint minden gyermek születésének anyakönyvezésekor, mások pedig, ha születési anyakönyvi kivonatot állíttatnak ki, azonossági számot kapnak. Kívánatosnak jelzi a jelentés ennek az azonossági számnak a telekkönyvben való feltüntetését is, ami az azonosítást a legkétségtelenebb alapra helyezné.

A kamara területén működő közjegyzők ügyforgalmi kimutatását az alábbiakban adja a jelentés:

	idén	tavaly	+ több — kevesebb abszolút szám	+ több — kevesebb [százalék
a) ügyszám:	5606	5231	+ 285	+ 5.5 %
b) óvásszám:	3721	3926	— 205	— 5.2 %
c) Kjö. szám:	17704	16939	— —	— —
d) bírói megbízás:	30	25	+ 5	+20 %
e) másolat:	2950	2826	+ 124	+ 4.3 %
f) fordítás:	121	128	— 7	— 5.4 %
g) magánbeadvány:	1096	1157	— 61	— 5.2 %
h) hagyatéki ügyek:	7893	7671	+ 222	+ 2.89 %

(érdemlegesek).

Ehhez a kimutatáshoz a jelentés szakszerű megjegyzések fűz, amelyeket, valamint a jelentés folytatólagos befejező részét az alábbiakban közöljük:

„A számok önmagukért beszélnek, de csak a nagy számok, mert köztudomású, hogy a statisztikában csak a nagy számoknak van meg a törvényszerűségük. Látjuk, hogy az ügyszámokban valamelyes emelkedés mutatkozik, de már a magánbeadványok számában azok esése világosan mutatja, hogy az ügyszámokban beállott ez az emelkedés nem az érdemleges ügyeknek, hanem az ingyenes tanúsványoknak, a házassági bontóperes meghatalmazásoknak és aláírás hitelesítéseknek az emelkedése. Az érdemleges ügyeknek, vagyónátruházásoknak, adásvételi és csereszerződéseknek, ajándékozási ügyleteknek s egyéb forgalmi ügyleteknek a száma erősen esett. Jelentékenyen esett az óvások száma is. De ez nem a gazdasági helyzet javulásának a jele, hanem csak annak, hogy a pénzüzetek az óvás költségeinek elkerülése végett mindenképpen elfogadónak tesznek meg, másrészt pedig csak jó és biztos helyre hiteleznek. A kereskedelemben pedig csak készpénzügyletek vannak, kivétel számba megy a hitelezés. A másolatok számának emelkedését egyrészt a különböző állásokra pályázóknak nagyobb száma okozza, másrészt pedig a társadalmi és gazdasági rend egyensúlyáról szóló törvény, mely a felekre nézve különböző okiratoknak a bemutatását tette kötelezővé.

Itt találunk alkalmat arra, hogy sérelmezzük a Belügyminiszter Úrnak azt a rendelkezést, mely szerint állampolgársági ügyekben esakis eredeti okiratokat szabad a hatóságoknak elfogadniok. Ezen rendelkezés folytán a hatóságok a kir. közjegyző által hitelesített másolatokat nem fogadják el.

A bírói megbízások számában mutatkozó emelkedés egészen jelentéktelen, az emelkedésnek százalékban való kifejezése pedig egészen hamis képet ad. Sajnálattal látjuk, hogy a bíróságok a kir. közjegyző közreműködését e téren alig veszik igénybe. Kamaránk 32 tagja közül csak 10 kir. közjegyző kapott bírói megbízást, ők is csak fejenként alig egyet-kettőt. Igaz, hogy sokszor, például a hagyatéki ügyekben, talán maga a kir. közjegyző is az oka annak, hogy itt sem nyer a bíróságtól megbízást. Tapasztalat ugyanis az, hogy a kir. közjegyzői letétben levő tömeg felosztásánál, ha a kir. közjegyző velük ezt a lehetőséget közli, a felek szívesen kérik, hogy a felosztást a kir. közjegyző teljesítse.

A hagyatéki tömegfelosztások azonban csak csekély részét teszik az adható különféle egyéb bírói megbízásoknak, melyek tekintetében aztán a kir. közjegyző az érdekelt felek útján befolyást csakugyan nem gyakorolhat. Nagyon sérelmezzük, hogy az előleges szakértői és tanúhallgatási és egyéb bizonyítási ügyekben egyáltalán nem kapunk megbízást, pedig ezeknek az eljárásoknak kir. közjegyzőre bízása nagy mértékben tehermentesítené a bíróságot és feltétlenül gyorsabb elintézési lehetőséget nyújtana a feleknek.

Az idén is csak a halálesetre szóló okiratoknak nagymértékű szaporodásáról számolhatunk be. Ennek az az oka, hogy a felek az olcsóbb megoldást keresik, amely mellett az illeték megfizetését is elődázhatják.

Feltűnő a házassági szerződéseknek a kir. közjegyzői praksziséből való eltűnése. Mint már mult évi jelentésünkben is reámutattunk, ennek oka kizárólag a nagy illetéktétel.

A tanúsítványok 99%-a szegényjogos különélési tanúsítvány. Hova-tovább tisztán a hagyatéki ügyekre van alapítva a megélhetésünk s tulajdonképeni kir. közjegyzői működésünk a minimumra redukálódik.

A hagyatéki ügyek értékszerinti megoszlása:

	abszolút számokban		százalékban	
	idén	tavaly	idén	tavaly
1. 200 P. értékig	980	1048	12.30 %	13.32 %
2. 500 P. értékig	1377	1560	17.30 %	19.83 %
3. 1000. P értékig	1441	1469	18.10 %	18.68 %
4. 5000 P. értékig	2950	2818	37.10 %	35.83 %
5. 10.000 P. értékig	760	634	9.50 %	8.06 %

	abszolút számokban		százalékban	
	idén	tavaly	idén	tavaly
6. 25.000 P. értékig	339	261	4.26 %	3.31 %
7. 50.000 P. értékig	54	51	0.68 %	0.65 %
8. 100.000 P. értékig	16	9	0.25 %	0.11 %
9. 500.000 P. értékig	10	14	0.12 %	0.18 %
10. 1 millió P. értékig	7	2	0.08 %	0.03 %
11. 5 millió P. értékig	2	—	0.31 %	—
12. 5 millió P. értéken felül	—	—	—	—
Összesen:	7936	7866	100.00 %	100.00 %

A fenti táblázatból látjuk, hogy az ingyenes hagyatékoknak a száma fogyott. Fogyott a hagyatékok száma az 500 pengős és 1000 pengős hagyatékoknál is. Azon felül némi emelkedés mutatkozik, ami a földárak emelkedésének természetszerű következménye. Sérelmes azonban reánk az, hogy a leltári értékelés még mindig erősen alatta marad a tényleges forgalmi értéknek.

Itt kell reá mutatnunk arra, hogy a hagyatéki ügyeknek a száma az idén valamelyest emelkedett. Ennek az oka abban rejlik, hogy a felek igen sok póthagyatéki ügyet tétetnek folyamatba, legnagyobbbrészt hadikölesönt tárgyalatnak le, mert az utána járó segílyt másképp nem kaphatják meg. Sok hagyatéki ügy indul abból az okból is, hogy újabbban az illetményhivatal az örökhagyó lakáspénzét halála után nem fizeti ki a nyugdíj jogosultnak, hanem azt bírói letétbe helyezvén, mint hagyatékot tárgyalatja le. Ezeknek az ügyeknek a subsztrátuma alig pár pengő.

Közlönyünk és a debreceni társkamaránk ezévi jelentése számos példányát közli a jegyzői magánmunkálatoknak. De mind-egyikünk prakszisében is tömegével fordulnak elő a lehetetlenbél-lehetetlenebb jegyzői okiratok. Reméljük, hogy a titkos választójog életbelépésével a kormány végre mégis csak, annyival is inkább meg fogja vonni a jegyzőktől a magánmunkálati jogosítványt, mert hiszen maguk a jegyzők panaszkodnak állandóan, hogy sokoldalú elfoglaltságuk folytán még a rendes hivatali teendőiket sem képesek ellátni.

Örömmel látjuk, hogy az egész országban, iskolákban, hivatalokban, a kereskedelemben, iparban és szinte minden foglalkozási ágban erőteljes mozgalom indult meg a „jó magyarság“ érdekében. Nagy élvezettel olvassuk közlönyünknek e tárgyú cikkeit. Bizony nagyon szükséges volna, hogy a „jó magyarságra“ foko-

zottabb figyelmet fordítsunk működésünk közben és a közjegyzői okiratoknak, tárgyalási jegyzőkönyveknek sokszor avatag nyelvét a helyes és jó magyarság szempontjából hibátlan nyelvvél eseréljük fel.

Sajnálatos tény, hogy amire mi, mint a jövő feladataira már évek óta reá mutatunk, abból úgyszólván semmi sem valósult meg eddig. Reméljük azonban, hogy a most meginduló reformkorszak, ha majd a legsürgősebb politikai, társadalmi és gazdasági reformokat megvalósította, reá fog térni az igazságügyi reformoknak megvalósítására is. Itt most csak a legsürgősebb reformokra mutatunk reá. Ezek a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése. — az okirati kényszer, a közjegyzői rendtartás reformja, — az örökösödési eljárás reformja és a magánjog törvénykönyv megalkotása. Bizton hisszük és reméljük, hogy hamarosan ezekre is sor kerül majd“.

A jelentéshez *Szakáts* István dr. szólalt fel s ha nem is a jelentéssel kapcsolatosan, hanem azzal az örökösödési jog- és illeték módosítás illetve lényeges emelésére vonatkozó tervvel szemben aggályának ad kifejezést afölött, hogy a kormányszatnak ezen szándékait élők között kötött vagyonátruházásokkal esetleg meg fogják hiúsítani. Célszerűnek tartaná, ha a kormányzat az e téren megfelelő szak- és gyakorlati tudással rendelkező közjegyzői kar közreműködését venné igénybe. A közgyűlés ezután a felhívás után a jelentést egyhangúlag elfogadta.

A kamara pénztári jelentését *Angyal* Béla dr. elnök terjesztette elő. Az elmúlt kamarai évben bevétel volt 2611.61 P., kiadás 2418.81 P., s így pénztári maradványként jelentkezik 192.80 P. Jelenti az elnök, hogy két közjegyző jogerős bírság címén 2199 P. összeggel tartozik a kamarának. A kamara a pénztári jelentést és *Keck* László dr. számvizsgálói jelentését szintén egyhangúlag elfogadta.

Az ezután megejtett választások eredménye a következő: elnök: *Angyal* Béla dr., kamarai rendes tagok: *Kasza* Sándor dr., *Mike* Imre dr., *Örley* György dr. és *Nemes* József dr., póttagok: *Berzsenyi* László dr. és *Májay* Dezső dr.

A kamara közgyűlése még az elnök előterjesztésének megfelelően határozott a költségvetési előirányzat és a fölött az indítvány fölött, hogy az évi tagsági díj 60 pengőben állapíttassék meg.

Szeged.

A szegedi kir. közjegyzői kamara rendes évi közgyűlését Szegeden ugyanezen év szeptember hó 8. napján tartotta meg. A közgyűlést *Tarján* Béla dr. kamarai elnök vezette, s azon megjelentek még *Albertényi* András dr., *Baranyi* Antal dr., *Bogdán* Ernő dr., *Demkó-Belánszki* Pál dr., *Endrey* Antal dr., *Földes* Béla dr., *Gálffy* Ferenc dr., vitéz *Haviár* Gyula dr., *Ikrich* Arnold dr., *Janka* Sándor dr., *Mázor* Elemér dr., *Mikosevits* Dezső dr., *Nagy* Béla dr., *Vitéz Nyárády* István dr., *Paczolay* Károly dr., *Svastits* Béné dr., ifj. *Schreiber* Miklós dr., *Széchenyi* István dr. és *Szóke* Jenő dr. kir. közjegyzők, továbbá *Dömötör* Gyula dr., *Krammer* János dr., *Szabó* József dr. és *Szóke* István dr. helyettesek.

Tarján Béla dr. a közgyűlést megnyitó beszédében a közjegyzői kar összességét érdeklő alábbi gyakorlati kérdésekkel foglalkozott:

„A közjegyzői kar érdeklődésének első helyén áll a közjegyzői rendtartás reformjának a kérdése. Nemcsak az igazságügy-miniszteri székéből eltávozott *Lázár* Andor dr. önmagyméltósága, hanem a jelenlegi igazságügyminiszter úr: *Mikecz* Ödön dr. önmagyméltósága is ismételtén kifejezést adott annak, hogy a közjegyzői rendtartás reformjának megoldását felvette legközelebb megvalósítandó programjába.

Azt mindnyájan tudjátok, hogy a reform kérdése már évekkel ezelőtt felvetődött és annak tervezetén a budapesti kir. közjegyzői kamara illusztris elnöke: *Lázár* Ferenc dr. és vele együtt több kiváló kartársunk éveken át dolgozott. Azt azonban talán nem mindegyikötök tudja, hogy ezen bizottság munkálatával párhuzamosan, de azoktól függetlenül az igazságügyminisztériumban is megindultak és folyamatban vannak a reform előkészítő munkálatai. Ez a kérdés tehát egészen aktuális jelleget öltött.

Hogy a minisztériumi előmunkálatok milyen elgondolások és mely alapelvek szerint tervezik a reform megoldását? ez még nem került nyilvánosságra. Elkészültük után azonban mindenesetre mód és alkalom fog adni arra, hogy a közjegyzői kar tagjai és szervezetei a tervezethez hozzászólhassanak és azt beható megvitatás tárgyává tehessék.

Olvastatok *Lázár* Ferenc dr.-nak, a budapesti kamara illusztris elnökének a kir. közjegyzők országos egyesülete idei pécsi vándorgyűlésén előadott, a Kir. Közjegyzők Közlönye júniusi szá-

mában szösz szerint leközölt, a közjegyzői rendtartás reformjára vonatkozó elgondolásait tartalmazó előadását.

Nem célom, hogy a mai kamara közgyűlésünk keretében Lázár Ferenc dr. előadásának részleteire kitérjek, általánosságban azonban, mint egyéni véleményemnek kifejezést óhajtok adni annak, hogy Lázár Ferenc dr. előadásában nagyon sok megszívlelendő, egészséges és lelkiünkben élénk visszhangot keltő olyan elgondolást és újítást találunk, amelynek megvalósítása a közjegyzői intézményt modern alapokra fektetni, — jelentőségét és színvonalát a legmagasabb fokra emelni, — a kir. közjegyző hatáskörét lényegesen kiterjeszteni és a kir. közjegyző tekintélyét megszilárdítani és öregbíteni alkalmas.

Hiszem, hogy mindannyiótok helyeslő véleményével találkozom, ha Lázár Ferencet a közjegyzői rendtartás reformja körül, — a közjegyzői intézmény érdekében kifejtett önzetlen munkálkodásáért a mai közgyűlésünk alkalmával üdvözlöm és a szegedi kir. közjegyzői kamara nevében neki őszinte köszönettel adózom.

Hasonlóképpen elismerés és köszönet illeti Lázár Ferenc dr. munkatársait, akiknek a közjegyzői rendtartás reformjával kapcsolatban teljesített, intézményünket messzemenően szolgáló önzetlen közreműködésére és fáradozásaira Lázár Ferenc dr. előadásának bevezető részében reámutatott.

Tisztán áll mindannyiunk előtt, hogy a közjegyzői rendtartás reformjának két legfontosabb problémája, amint azt Fekete László dr. kiváló kartársunk a Közjegyzői Közlöny idei júniusi számában, minden közjegyző szívéből beszélve, nagyon világos és mélyreható okfejtéssel kidomborította: a közjegyzői hatáskör kiterjesztése és a közjegyzői kinevezési rendszernek oly irányban való megreformálása, hogy a kinevezetés bizonyos speciális minősítéshez, mint például a közjegyzői szakvizsgáláshoz és meghatározandó idejű közjegyzői gyakorlathoz, vagy csak az utóbbihoz, mint előfeltételhez köttetnék.

Ezt a két problémát tartom sok kartársam véleményével egyezően a reform sarkpontjának és ezek helyes megoldásában látom az egész közjegyzői reform létjogosultságát.

Adja az Isten, hogy a közjegyzői karnak sikerüljön az ezen két sarkalatos kérdés helyes megoldása elé az ellen érdekek részéről előreláthatólag támasztandó nehézségeket és akadályokat leküzdeni és a közjegyzői rendtartás reformját a jogkereső közönség és a közjegyzői kar érdekeinek összhangbahozatalával rövid időn belül a legmegfelelőbb módon tető alá hozni.

Nagyon sok szó esett az utóbbi időkben és behatóan foglalkoztatta a kir. közjegyzőket az adózás kérdése, nevezetesen az általános kereseti adó alapjának megállapítása és a kereseti adó kivetése. Őszinte sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy az ezen adó kivetése körüli eljárásban a p. ü. hatóságok mentalitása a legtöbb helyen a közelmúltban lényegesen megváltozott. Régebben a p. ü. közegek bizonyos fokú megértést és méltányosságot tanúsítottak, — a kereseti adót olyan összegben igyekeztek kivetni, amely az adóalanyokra nézve elviselhető volt. Ujabbban azonban sajnos ezen a téren szembeesőkő Pálfordulást kell észlelnünk, — a p. ü. hatóságok mentalitásából a megértés, a méltányosság és az adóalanyoknak kímélése nagy általánosságban teljesen kiesett. Azt a benyomást kell nyernünk, hogy az adókövető közegeket egyedül és kizárólag a kinstári érdekeknek mértéken felül való egyoldalú kiszolgálása vezeti, esepet sem törődve azzal, hogy az adóalanyok eleget tudnak-e tenni a túlzottan rájuk rótt adófizetési kötelezettségüknek és nem roskadnak-e össze az adóterhek elviselhetetlen súlya alatt.

Ez a Pálfordulás a legkérelmetlenebbül és a legszélsőségebb módon a kir. közjegyzők irányában érvényesül. A kir. adóhivatalok ma már talán mindenütt beszerzik a kir. járásbíróknál a hagyatéki tárgyalási díjakról vezetett jegyzékeket és az adóalaphoz hozzászámítják az ezen jegyzékek által feltüntetett díjak összegét, tekintet nélkül arra, hogy azok befolytak-e? vagy sem? Tudok továbbá olyan panaszokról, hogy az okiratoknál azt a legmagasabb összeget veszik alapul, amelyet az ő véleményük szerint egyáltalán fel lehetett volna számítani és nem azt a díjat, amelyet a kir. közjegyző a valóságban felszámított és amelyet az ügyfelek ténylegesen fizettek.

Ezzel szemben a regie kiadásokat a legrigorozusabban, sőt önkényesen megrostálják és többrendbeli olyan irodai regiekiadást, amelyet a kir. közjegyzőknek az iroda fenntartásából és viteléből kifolyólag elkerülhetetlenül és elvitathatatlanul fizetniük kell, (mint pl. a nyugdíj járulékokat és OTI terheket) nem veszik figyelembe és egyszerűen nem sorolják a levonandó irodai teher-tételek közé.

A pénzügyi hatóságok ezen eljárásukkal a kir. közjegyzőket a valóságos bevételeiket messze meghaladó, egészen képzeletbeli jövedelmek után igyekeznek megadóztatni.

Amikor a sokféle adókövetési anomáliák bárhol szöbakerülnek, — illetékes és nem illetékes helyről hangoztatják, hogy az

egyedül lehetséges és eredményes védekezés a pénztári könyvnek vezetése és annak az adóvallomáshoz való becsatolása. Az kétségtelen, hogy a közig. bíróságnak hasonló ügyekben hozott határozatai ezt a felfogást teljes mértékben alátámasztják. Az alsóbbfokú pénzügyi hatóságoknál azonban másképp áll a dolog és ezeken a fórumokon a legpontosabban vezetett pénztári könyv sem nyújt nekünk védelmet a túlzott adókiivetések ellen.

Jellemzésül legyen szabad az én esetemet elmondanom.

Az 1937. évre vonatkozó, tehát a legutóbbi adóvallomásomhoz becsatoltam a pénztári könyvemet. Vallomásom benyújtása után néhány hét múlva megjelent irodámban a királyi és a városi adóhivatal kiküldöttéből állott bizottság a könyvvizsgálat meg-ejtése és vallomásom helyességének ellenőrzése céljából. A vizsgálat eredményét a bizottság jegyzőkönyvbe foglalta, amely szó-szerint így szól: „Kiküldöttek megállapítják, hogy a bevallás mel-lett mellékletekként becsatolt kimutatások a könyvekben és okira-tokban foglalt irodai eseményeket híven tükrözik úgy, hogy ezek az általános kereseti adó-alap megállapítására teljesen alkalma-sak.“

Erre megint néhány hét múlva megkaptam az adókiivetést magában foglaló fizetési meghagyást, mely szószerint a követke-zőket tartalmazza: „Adózó bevallása nem volt elfogadható, mert pénztárkönyvet nem helyesen vezet, s adatait hiteltérdelemnem igazolta“, — kiivetette reám az adóhivatal éppen a kétszere-sét annak a kereseti adónak, amelyet a felülvizsgált és helyesnek talált pénztári könyvem alapján szabad lett volna.

Erre elmentem a pénzügyigazgatósághoz és szeme elé tártam a kir. adóhivatalnak ezt a lehetetlen eljárását. A pénzügyigazgató két irányban honorálta kifogásaimat és kilátásba helyezte az adó-kiivetésnek számszéki tévedés címén való helyesbítését. Ez azon-ban, annak dacára, hogy az ígéret még májusban hangzott el, mai napig sem történt meg.

Azt a kívánságomat azonban, hogy az év végén fennállott künnlevőségek ne számíttassanak az adóalaphoz, — a pénzügy-igazgató nem volt hajlandó teljesíteni még akkor sem, amikor felmutattam előtte a közigazgatási bíróságnak egy megfelebbe-zett adóügyben hozott olyértelmű határozatát, mely szerint a köz-jegyzői künnlevőségek, ha a kir. közjegyző pénztári könyvét bemutatta, — az adóalaphoz nem számíthatók hozzá. — mond-ván, hogy az adókiivető hatóságok szabályaik értelmében ezt az

álláspontot mindaddig nem tehetik magukévá, amíg a közigazga-tási bíróság azt elvi jelentőségű határozatként ki nem mondja.

Miután tudomásom szerint más pénzügyigazgatóságok is ebben a kérdésben hasonló álláspontot foglalnak el, olyan indít-ványt fogok a legközelebbi kamaraközi értekezlet elé terjeszteni, hogy az az egész közjegyzői kar nevében igyekezzenek a közigazga-tási bíróságnál az említett elvi jelentőségű határozatnak meghozat-alát kieszközölni, — ebben az irányban indítson akciót és tegye meg a szükséges lépéseket.

Meg kell továbbá emlékeznem arról, hogy a jelenlegi pénzügyminiszter úrnak hivatali elődje indítatva érezte magát arra, hogy az összes illeték szabályokat törvényhozásilag egy rendsze-res és egységes kódexbe foglaltassa. Az erre vonatkozó törvény-ajavaslat tervezetet ki is dolgoztatta és véleményezés végett meg-küldötte többek között a kir. közjegyzői kamaráknak. Ezek reá-mutatva a tervezetben észlelhető hibákra és kívánatosnak mutat-kozó módosításokra, külön-külön is és a kamaraközi értekezlet útján együttesen is megtették észrevételeiket és azokat felter-jesztették a jelenlegi pénzügyminiszter úrhoz, — ki az elődje által kiadott tervezetet magáévá tette.

A pénzügyi kormányzatnak ezt a tervét örömmel kell üd-vözölnünk, amint ezt a közjegyzői kamarák felirataikban is már kifejezésre juttatták, mert rendet teremt a számtalan törvényben és rendeletben szétszórtan feltalálható illeték szabályok dzsungel-jében, amelyben a szakközégek sem igen ismerték ki magukat. — De különösen örömmel tölthet el bennünket kir. közjegyzőket a tervezetnek az eddigi állapottal szemben az az újítása, hogy az örökösödési illetékeket minden esetben úgy a nagy, mint a kis-értékű hagyatékok után a kir. adóhivatal szabja ki, — megszüin-tetve ezzel azt az antiszociális, — az örökösökre méltánytalan és igazságtalan, — a kir. közjegyzőkre nézve pedig kellemetlen, sok-szor kínos terhet és feladatot képező eljárást, amely szerint a kisebb hagyatékok után járó kinestári illetéket nekünk kir. köz-jegyzőknek kell kiszámítanunk és bélyegekben lerovatnunk, illet-ve a lerovatást megkísérelnünk. Ha a tervezetnek említett újítása valósággá válik, ez minket egy nagyon jelentékeny odíózus mun-katöbblet alól fog felmenteni“.

A közgyűlés tagjai az elnöki megnyitót nagy figyelemmel hallgatták és annak elhangzása után az elnököt lelkesen megün-nepelték. Ezt követően *Gálffy* Ferenc dr. titkár terjesztette elő a kamara évi jelentését. Ebben mindenek előtt a Szent István év jelentőségét méltatta. Mély hódolattal emlékezett meg Magyar-

ország kormányzója születésének hetvenedik évfordulójáról. Elismeréssel adózott Lázár Andor igazságügyminiszteri működéséről, amelynek rendjén minden vonatkozásban a közjegyzői intézmény őszinte barátjának mutatkozott, s a közjegyzői kérdésekben a legnagyobb fokú jóindulatot tanúsította. Örömmel és bizalommal köszönti ezután a jelentés Mikecz Ödön dr. igazságügyminisztert, akinek eddigi működése is igazolja, hogy közjegyzői vonatkozásokban elődje álláspontjait mindenben osztja.

A kamarai év jogszabályalkotását az újabb közjegyzői vonatkozású törvényeket és rendeleteket ismerteti ezután a jelentés, s itt emlékezik meg arról, hogy a pénzügyminiszter végre elkészítette az illetékkódex előadói tervezetét, amelyet véleményezés végett a közjegyzői kamaráknak is megküldött. A tervvel a szegedi kamara is behatóan foglalkozott, s a kamara véleményét ez év március 26. napján tartott kamaraközi értekezlet vette tárgyalás alá, s azt az értekezlet memorandumában szintén felhasználták.

Az igaz megbecsülés és őszinte sajnálat hangján emlékezik meg a jelentés a kar volt felsőházi képviselőjének Galánffy János dr. debreceni kamarai elnöknek elhalálozásáról, minden közjegyzői vonatkozású mozgalom és kérdés tevékeny, nagy munkaszeretettel és nagy munkabírással párosult, kiváló képességekkel rendelkezett vezető harcászáról.

A nyugdíjintézet ez év március 26.-án tartott rendes közgyűléséről megemlékezve méltatja a jelentés Fekete László dr. öt évi elnöki működésével szerzett kiemelkedő érdemeit és bizalommal tekint az új elnök Cholnoky Imre dr. működése elé. Felemlíti a jelentés, hogy a közjegyzői vándorgyűlésnek több éven át történt szünetelése után ebben az évben június hó 12. napján az igazságügyi kormányzat legfőbb vezetőinek részvételével szép sikerű vándorgyűlést tartottak. Megállapítja a jelentés, hogy a közjegyzői kart érintő kérdések megbeszélése a kari érzés ápolásának, kimélyítésének, szempontjából célszerű és kívánatos vándorgyűléseknek lehetőleg évenként való megtartása, másfelől kétségtelen, hogy a vándorgyűléseken való részvétel jelentős anyagi áldozatokkal jár és az is kétségtelen, hogy azoknak nívós megrendezése sok fáradságot és munkát igényel. A jelentés folytatólag következő részét az alábbiakban adjuk: „Megemlékezni kívánunk e helyen két kiváló kartársunknak: dr. Fekete László és dr. Szemerjay-Petrán Tibor budapesti kir. közjegyzőknek a Kir. Közjegyzők Közlönye körüli fáradhatatlan és minden elismerést megérdemlő tevékenységéről, tesszük ezt különösen ab-

ból az alkalomból, hogy Közlönyünk mai formájában való megjelenése mult évben töltötte be 10 éves évfordulóját. Kérnünk is kell két kítünő kartársunkat, hogy ne szünjenek meg nehéz és sokoldalú tevékenységeik mellett általuk magas nívóra emelt Közlönyünket ezután is tovább szerkeszteni, mert a Közlöny mindnyájunknak nélkülözhetetlen, annak mindig aktuális közleményeinél és judikatúrájánál fogva, nem különben a kari kérdéseket tárgyaló, a kar szellemét ápoló s a közjegyzői érdekeket megvitató dolgozatainál fogva is“.

Inkább helyi vonatkozású események és kérdésekről való megemlékezés után a kamara tagjai személyében beállott változásokat említi fel a jelentés, s eszerint a kamara területén levő 22 közjegyzői állásban ezidőszertü üresedés nincs. A kamaránál 13 közjegyzőjelöltet vezetnek a nyilvántartási jegyzékben és ezek közül kilenének van helyettesi jogosítványa. A kamaránál a mult közgyűlési évben összesen 356 ügydarabot iktattak és intéztek el. A kamarához az elmúlt kamarai évben sem közjegyző, sem helyettes, illetve jelölt ellen *egyetlen egy panasz sem érkezett*. Ezt és azt a tényt, hogy a szegedi kamara az egyetlen, ahol *nyugdíjintézetü járulékkal egy közjegyző sincs ezidőszertü hátralékban*, örömmel és elismeréssel írjuk a szegedi kamara vezetőségének és a területén működő közjegyzők — kötelességérzetének és helyes etikai felfogásainak méltánylásával — javára.

A jelentés a kamara területén működő közjegyzők összesített ügyforgalmi és tevékenységi kimutatását az alábbiakban adja:

Bevezetések száma	1937. évben	1936. évben
1. Ügykönyvbe:	5.049	4.381
2. Óváskönyvbe:	1.074	1.450
3. Kjö. lajstromba:	10.183	10.050
4. Bírói megbízások könyvébe:	9	—
5. Másolatok és keresk. kivonatok hitelesítési sorkönyvébe:	2.558	2.779
6. Fordítások könyvébe:	104	194
7. Magánbeadványok könyvébe:	940	861
Összesen:	19.917	19.715

A jelentés befejező részében azt a történelmi tényt említi fel, hogy a világháborút követő összeomlás után Szegedről indult ki Horthy Miklós kormányzó bölcs irányítása és példát adó munkássága mellett a nemzeti megújhódás. Kívánja a jelentés, hogy

a magyar nemzet újjászületése mielőbb s minél teljesebb mértékben bekövetkezheessen, tudatában van annak — végzi a jelentés, — hogy a magyar közjegyzői kar, amiut a multban, ezekben a nehéz időkben is változatlan hűséggel fogja hazafias kötelességét teljesíteni.

A közgyűlés a jelentést, annak gondos egybeállításáért a titkárnak kifejezett elismerés mellett egyhangúlag elfogadta.

Svastits Béné dr. és vitéz *Haviár* Gyula dr. tettek ezután jelentést a kamarai pénztár megvizsgálásáról. A jelentés szerint az elmúlt kamarai évben bevétel volt összesen 2175.38 pengő, kiadás 2143.89 pengő, fülösleg maradt tehát 31.49 pengő. A kamara vagyona ezzel együtt 723.32 pengő. Az új kamarai évre a költségvetési előirányzatot *Tarján* Béla dr. elnök terjesztette elő. Mind-ezeket a közgyűlés egyhangúlag elfogadta, azzal az indítvánnyal együtt, hogy a kamarai tagsági díj 40 P. összegben állapíttassék meg.

A tárgysorozat végén a kamarai választásokat ejtették meg a következő eredménnyel: elnök *Tarján* Béla dr., választmányi rendes tagok: *Földes* Béla dr., *Gálffy* Ferenc dr., *Nagy* Béla dr., *Szöke* Jenő dr., póttagok: *Baranyi* Antal dr. és *Ikrich* Arnold dr., számvizsgálók: vitéz *Haviár* Gyula dr. és *Svastits* Béné dr. Kamarai titkári megbízást nyert újból *Gálffy* Ferenc dr.

Közlemények.

Új kir. közjegyzői állás.

Hasonló cím alatt a multban megjelent közléseket nem kísérte a közjegyzői kar tüntető örömrzése. Arról volt ilyenkor mindig szó, hogy egy-egy közjegyzői körzetet menekültek, a fiatalság. sajnos azonban legtöbbször egy-egy nagy befolyású politikai korifeus elhelyezhetése érdekében körünyirbáltak és rendszeresítettek egy új közjegyzői állást. Mert távolról sem a gazdasági helyzet általános jobbrafordulása, sem pedig a közjegyzői ügyforgalom örvendetes megnövekedése volt az állásszaporítások előidézője, természetes, hogy az új állások rendszeresítéséről szóló közlések nagyobb örömet és lelkesedést a karban nem keltettek s

az is természetes, hogy ezeket az indokolatlan rendszeresítéseket ennek a közlönynek hasábjain minden alkalommal megfelelően kifogásoló megjegyzésekkel kísértük.

Most azonban megremeg kezünkben a toll, az isteni igazságszolgáltatásban való hitünk elemi erővel vágyakozik valami alázatos, de öntudatos megnyilatkozás után, lelkünket valami varázslatos örömmámor járja át, amidőn egy új kir. közjegyzői állásról adunk minden magyar közjegyzőnek, de minden magyar embernek is örvendetes hírt. Voltaképpen nem is új, hanem a magyar joghatóság alatt való működésben húsz év óta szünetelő olyan kir. közjegyzői állásról van szó, amelyet még az 1874. évi XXXV. t.-c. 5. §-a alapján rendszeresítettek s amely ebben a rendszeresített formában 1919-ig volt működésben. Ekkor azt a területet, ahol az állás székhelye volt néhány lelkiismeretlen ember rövidlátása, könnyelmű rosszindulata s az igazsággal szemben elkövetett galád merénylete következtében „békeszerződés“ jogcímen elszakították attól az országtól, ahová 1000 éven keresztül változatlan hűséggel tartozott. Ez a kényszertörvénnyel is szentesített helyzet tartott egészen 1938. évi október hó 11. napjáig, amikor a déli harangszó elhangzása után a magyar csapatok bevonultak a volt magyar kir. közjegyzői állás székhelyére s attól a pillanattól kezdve a magyar királyi igazságügyminiszter részére megnyílt a jogi lehetőség arra, hogy *Ipolyságra* — úgyhisszük könnyen rájöhetett minden olvasó, hogy erről az újra magyar városról van szó — a régen rendszeresített állásra újra magyar kir. közjegyzőt nevezzen ki.

A történelem alig tud példát mutatni arra, hogy egy országot, amely jog és igazság ellenére keletkezett s születése pillanatában máris jog- és igazságellenes imperialista elveket hirdetett és gyakorlatilag alkalmazott, ilyen rövid idő alatt elért volna az igazságszolgáltatás porbasújtó keze. Még két évtized sem telt el s máris igazságot kellett szolgáltatnia a megrabolt Magyarországnak. Vissza kell adnia, ha nem is a magyar szent korona integráns részét alkotó egész felvidéket, de legalább is annak túlnyomóan magyarok lakta részeit. A pünkösdi cseh királyság szép napjainak

elmúltával megindult igazságszolgáltatási eljárás rendjén így került hozzánk vissza elsőnek *Ipolyság* és így lett egy új kir. közjegyzői állás.

Ipolyság, hála az isteni s az ennek égisze alatt működő nagyhatalmak igazság szolgáltatásának, csak az első állomása a felvidéki magyarság felszabadulási folyamatának. Az immár megfelelhetetlen döntés következtében sorra fognak visszatérni az anyaország ölelő és húsz éve epedve visszaváró karjai közé a többi patinás történelmi múltú szép magyar városok, falvak, községek. És a magyar kir. közjegyzői állások száma is minden jogségek nélkül jelentős szaporulatot fog felmutatni. Az igazságügyminiszter bölcsesége bizonyára megtalálja az új kir. közjegyzői állások betöltésére alkalmas személyeket. Hogy ezeket kiknek sorából fogja kiválasztani, arra nézve semmi kétséget sem hagyhat az az ismételt is publikált kormánynyilatkozat, mely szerint *a felszabaduló területeken betöltendő állások a felszabadult területek lakóit illetik meg.*

A Magyarországhoz visszakerülő felvidéki területekkel kapcsolatosan a Kir. Közjegyzők Közlönye részéről a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése érdekében hosszú évek óta lankadatlan energiával, eddig azonban sajnos eredmény nélkül folytatott háré egy megjegyzésre kötelez. Csehszlovákiában tudvalevően a jegyzői magánmunkálatok csupán bizonyos korlátozott értékhatár mellett voltak engedélyezve. *Jogpolitikai nézőpontból kissé groteszk dolog volna tehát a visszacsatolandó magyar területeken a jegyzői magánmunkálatok korlátlan engedélyezésével jogkultúrális visszaesést eszközölni. Viszont egy kitünő alkalom kínálkoznék a jegyzői magánmunkálatok kérdésének az egész országban való egységes rendezésére, vagyis annak minden gondolkodás nélkül való teljes eltörlésére.*

Lázár Ferenc kitüntetése. Magyarország kormányzója a miniszterelnök előterjesztésére Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, budapesti kir. közjegyző, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnökének a közjegyzői pályán szerzett érdemei elismeréséül a magyar

érdemkereszt középkeresztjét adományozta. — Magyar közjegyzők előtt s különösen a Kir. Közjegyzők Közlönyének hasábjain tökéletesen feleslegesnek találjuk reámutatni arra, hogy melyek azok az érdemek, amelyeket Lázár Ferenc a közjegyzői pályán szerzett. Az ő neve egyébként a nagy nyilvánosság előtt is, ahol a társadalmi, felekezeti, jótékonyági, városi és országos politikai vonatkozásokban is egyike a legsűrűbben s mindenütt komoly súllyal szereplő márkáknak; — annyira összenőtt, annyira egyvet jelent a magyar közjegyző fogalmával, hogy a kari kereteket meghaladó publicitás is benne látja a magyar közjegyző egyik nemes vetetű megtestesülését. A budapesti kamara, a kamaraközi értekezletek, az Országos Egylet, anyugdíjintézetű döntőbírótság elnöki állásai, amelyeket a magyar közjegyzői kar és intézmény minden aktuális vonatkozásai érdekében olyan maradéktalan eredményességgel töltött be, valóban csupán keretei voltak annak az évtizedek óta céltudatosan irányított, kiemelkedő jelentőségű munkásságnak, amelyet Lázár Ferenc másirányú és igen szerteágazó elfoglaltsága mellett is olyan áldozatos lélekkel állított a magyar közjegyzői kar és intézmény szolgálatába. Ismételjük azonban mindezek csak külső keretek voltak. Az a munkásság ugyanis, amelyet Lázár Ferenc a magyar közjegyzőség érdekében a fentiekben méltatott keretek és általában a külső nyilvánosság mögött úgyszólván alig ismert és tudottan folytatott, ha lehet mondani talán sokkal jelentősebb, fontosságban talán kiemelkedőbb s komoly eredményekben talán sokkal gazdagabb volt. Értjük itt azt a mindig teljes figyelemre és méltánylásra talált informatív szolgálatot, amelyet az igazságügyi kormányzat vezetőinek sorozatos s immár intézményszerű bizalmas felkérésére a közjegyzőséget érdeklő minden fontosabb tárgyi és személyi kérdésekben a legtárgyilagosabb készséggel s az igazság álláspontjának mindig különlegesen hangsúlyozott közbevetésével és eredményként mindig az igazságos álláspontoknak érvényre juttatásával végzett. — Amikor kimagasló érdemeinek a legmagasabb helyen és olyan előkelő formában való méltánylásáról ennek a közlőnynek hasábjain szívbéli igaz és őszinte örömmel adhatunk hírt, szükségesnek találtuk

az ő, szinfalak mögött folytatott különlegesen értékes s a közjegyzőség érdekében igen eredményes munkásságára hangsúlyozottan is reámutatni. Hosszú évek óta alig van ennek a közlönynek olyan száma, amely Lázár Ferenc minden irányú közjegyzői közérdekű munkásságáról beszámolót ne hozna. A Kir. Közjegyzők Közlönyének immár hosszú évek óta megjelenő évfolyamai ékesbeszédű bizonyosságai annak a kivételesen nagyvonalú munkásságnak, amely a magyar közjegyzőség történetének legdíszesebb lapjairól, mint a főkéletes hivatás szeretet és a maradéktalan köteleesség-teljesítés időt álló anyagból való mintája nemes példát adóan s eleven erővel büzdítőan fog hatni minden késői idők közjegyzői utódai előtt.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter *Antalfy Zsirus* Aladár dr. fehérgyarmati és *Barcza Ferenc* dr. szentendrei kir. közjegyzőket — saját kérelmükre — kölesönösen áthelyezte.

Kitüntetések. Magyarország kormányzója *Békessy Jenő* dr. hajduszoboszlói kir. közjegyzőnek a közelet terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet, *Kalotay Viktor* dr. az igazságügyminisztériumban alkalmazott kir. kúriai bírónak kiváló és buzgó szolgálatai elismeréséül, *Kövess Béla* dr. budapesti ügyvéd, a budapesti ügyvédi kamara és az ügyvédi kamarák országos bizottságának elnöke, m. kir. kormányfőtanácsosnak az ügyvédi pályán szerzett érdemei elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét, *Csánk Béla* miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott igazságügyminisztériumi miniszteri titkárnak a magyar érdemrend lovagkeresztjét adományozta. A magyar közjegyzői kar mindezekről a komoly érdemeket méltányló kitüntetésekről igaz, őszinte örömmel vesz tudomást. Különösen meg kell emlékeznünk *Kalotay Viktor*ról, aki hosszú évek óta vezetője az igazságügyminisztériumban a közjegyzői felügyeleti osztálynak. Ebben a minőségében a közjegyzői karnak közvetlen közelről volt alkalma az ő munkásságát figyelemmel kísérnie. Ezt a munkásságot egyrésztől a megalkuvást nem ismerő igazságosság, másrésztől pedig állhatatos törekvés a közjegyzői intézmény komoly jogszolgáltatási értékének fenntartására s lehető fokozására s mindezek mellett a megértő jóindulat jellemezte. Mivel mindez az ő lebilineselő, kivételesen kedves és úri modorával párosult, érthető, hogy a magyar közjegyzői kar egészben és minden tagjában az ő igaz megbecsülője és őszinte tisztelője.

Halálozás. *Magyar* Ambrus dr. volt nagykőrösi kir. közjegyző Nagykovácsán ez évi október hó 27. napján elhalálozott. Kir. közjegyzővé még 1881-ben nevezték s 1925. évig Nagykovácsán folytatott a jogszolgáltatási érdekek becsületes és érdemes szolgálataiban kir. közjegyzői működést. Ekkor közjegyzői állásáról lemondott, nemsokára azonban az ugyanoda kinevezett veje *Pesthy János* dr. irodájába, mint helyettes jegyeztette be magát s e minőségben szerepelt a jelöltek névjegyzékében egészen 1938. év elejéig. Nagykovácsának egyéb közéleti tevékenysége következtében is érdemes polgárát a város általános részvétele mellett temették el.

Frank dr. németbirodalmi igazságügyminiszter előadása.

Október 21.-én a Pázmány Péter Tudományegyetem aulájában *József* kir. herceg, a kormány és az ország legelőkelőbb jogász-közönsége előtt „Die Rechtserneuerung im Dritten Reich“ címen tartotta előadását *Mikecz Ödön* igazságügyminiszter multkori látogatásának viszonzásaként nálunk időző *Frank* Hans dr. németbirodalmi igazságügyminiszter. A zsűfolásig megtelt előadóteremben a társadalmi és politikai élet reprezentánsai közt, a kir. közjegyzői kar is előkelő képviselőket kapott. *Hanny Tódor* és *Lázár Ferenc* felsőházi tagok, *Örley Dénes* kamarai elnökön kívül számos vidéki kir. közjegyző és majdnem az egész budapesti közjegyző és helyettesi kar jelen volt. *Kenéz Béla* dr. prorektor bevezető szavai után *Vladár Gábor* dr. kúriai tanácselnök üdvözölte az igazságügyminiszter előkelő német vendégét. *Frank* dr. igazságügyminiszter élénk tetszéssel fogadott előadása három részre oszlott. Az első részben a Harmadik Birodalom létrejöttének előzményeit tárgyalta és párhuzamot vont Magyarország és a Németbirodalom közös sorsa közt, míg a második részben a nemzetiszocializmus jogrendszerének alapelveit ismertette. A népi és szociális gondolat alappillérei a faj, a föld, a munka, a birodalom és a nemzeti becsület és ezekre épült fel a Harmadik Birodalom jogrendszere. Végül a német nemzetiszocializmus kritikájával foglalkozott. A hallgatóság hosszan és melegen ünneplte az előadót, kinek ritka, értékes és lelkes előadását *Vladár Gábor* dr. köszönte meg.

A budapesti kamara ülései. A budapesti kamara október hó 1. napján a katonai behívások következtében szükséges intézkedések megbeszélése végett kamarai értekezletet, ezt követően választmányi ülést, október 11. napján pedig rendes választmányi ülést tartott. Valamennyi ülést *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag kamarai elnök vezette.

Közjegyzői siker szépirodalmi téren. Nem először adunk hírt arról, hogy közjegyzők irodalmi téren is jelentős sikereket érnek el. Közismert pl. az a kiemelkedő értékű irodalmi tevékenység, amelyet Falu Tamás írói álnéven Balassa Lajos dr. óesai kir. közjegyző kifejt. Ezúttal ismét egy közjegyző érdemes irodalmi sikeréről adhatunk hírt. *Östör* Lajos dr. soproni kir. közjegyző ugyanis „Szeretnék szántani“ címen zenés vígjátékot írt, amelyet a soproni színtársulat különlegesen meleg sikerrel a napokban mutatott be. A szépirodalmi siker ezúttal is érdemes jogszolgáltatási tevékenység illusztris kísérőjeként jelentkezett.

Magyary Géza emlékezete. A polgári törvénykezési jog kiváló nagy magyar tudósa halálának tizedik évfordulója egybeesett azzal, hogy fanzéki utóda megkezdte működését és a Magyary Géza által a Pázmány Péter tudományegyetemen alapított perjogi szemináriuma is új életre kelt. A perjogi szeminárium azzal adózott nagy alapítója emlékének, hogy október hó 10. napján az egyetemi templomban engesztelő szentmisén vett részt és a ke-repesi temetőben Magyary Géza sírjára koszorút helyezett. A szeminárium koszorúját Nizsalovszky Endre egyetemi tanár kegyeletes szavak kíséretében tette le. Koszorút helyezett a sírra Magyary Géza kitűnő tanítványa és legközelebbi munkatársa Fabinyi Tihamér ny. miniszter is. A kegyeletes megemlékezésen részt vettek az egyetemi ifjúságon kívül sokan a magyar jogászvilág kitűnőségei közül: Szladits Károly e. i. dékán, Navratil Ákos, Magyary Zoltán és Marton Géza budapesti, Balás P. Elemér szegedi egyetemi tanár, Horváth Dániel, Bíró Balázs, Sárfy Andor, Vincenti Gusztáv, Mártonffy Marcel, Beck Salamon, Szász István, Vály Ferenc, Hetényi József, Pataky Ernő, Polgár Imre, ifj. Szigeti László, Vági József és mások. Akadályoztatásukat a nagy professzorról való kegyeletes megemlékezés kíséretében bejelentették: Böresök Andor az O. F. B. másodelnöke, Vinkler János pécsi egyetemi tanár, Ribáry Géza és Leopold Elemér ügyvédek.

A katonai szolgálatra bevonult helyettesek anyagi helyzete. Magyarországi Királyi Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete valamennyi közjegyzőkamarához az alábbi beadványt intézte: „Köztudomású, hogy a magyar királyi Kormány a Felvidék visszaszerzéséért folytatott s minden magyar legbensőbb vágyát megvalósító küzdelem kellő alátámasztása, valamint hazánk védelme érdekében több korosztály tartalékosait tényleges katonai szolgálatra hívta be. Minthogy azok között, akik a bevonulás kö-

teleztsége alól hivatalból felmentést nyertek, karunk tagjai nem szerepelnek; kartársaink egy része már jelenleg is katonai szolgálatot teljesít s ha ezt a helyzet további alakulása szükségessé tenné, könnyen lehetséges, hogy a bevonulás köteleztsége a helyettesi kar legnagyobb részét érinteni fogja.

Azt hisszük felesleges hangsúlyoznunk, hogy e hazafias köteleztség alól magát kivonni egyetlen kartársunk sem kívánja s hogy akkor, ha erre sor kerül, mindnyájan büszke örömmel áldozunk fel akár életünket is a haza szolgálatában. Minthogy azonban a vonatkozó rendelkezések karunk tagjainak további lét-fenntartása tekintetében egyelőre nem intézkednek, holott ez köz-tudomás szerint csekély fizetésű, minden anyagi bázist nélkülöző kartársainkra nézve existenciális kérdés, — úgy érezzük, nemcsak méltányos, de egyenesen közérdeket szolgál az a kérésünk, hogy ez a kérdés a kamarák egyöntetű fellépése útján már eleve ideig-lenesen rendeztessék, mindaddig, amíg, azt további kormányintézkedések törvényesen nem szabályozzák.

Igen jól tudjuk, hogy a közjegyzői kar tagjai maguk is nehéz anyagi helyzetben vannak s részükről minden újabb megter-heltetés vállalása rendkívül súlyos áldozatot jelent. Meg vagyunk azonban győződve arról, — s e tekintetben a közjegyzői kar egyes tagjai részéről felemelő példamutatást tapasztaltunk, — hogy ezt az áldozatot a közjegyzői kar mégis szívesen vállalja akkor, ha megfontolja azt a felmérhetetlen erkölcsi eredményt, amit az a tudat jelent a hazáért szenvedő katona részére, hogy maga és családja számára a szerény megélhetést biztosítottak látja.

Szerény nézetünk szerint a közjegyzői kar demonstratív állás-foglalása nemesak saját, magas erkölcsi színvonaláról tenne újból s e tekintetben is tanúságot, de jótékonyan hatna más munkaadói kategóriák magatartására is. Minthogy pedig a fentebb említett felemelő példákkal ellentétben olyan esetekről is van tudomásunk, amikor katonai szolgálatra bevonult kartársunk fizetésének a legrövidebb határidőn belül történt beszüntetése következtében még legszükségesebb katonai felszerelési tárgyait is csak a legna-gyobb nehézségek árán volt képes beszerezni; s minthogy a fize-tés beszüntetése különösen családok kollégáinkat, s közöttük is főleg azokat, akik nem tiszti rangban lennének kénytelenek bevo-nulni, teljesen lehetetlen helyzetbe hozná: felfogásunk szerint szükség van arra, hogy az egységes magatartást a kamarák fellé-pése s azok teljes erkölcsi nyomatéka biztosítsa.

Mindezek előrebocsátása után, annak bejelentésével, hogy a beadványunkat az összes kir. közjegyzői kamaráknak egyidejűleg megküldöttük, — mély tisztelettel kérjük a tekintetes Kamarát:

méltóztatásuk saját tagjait nyomtatékosan felkérni arra, hogy rendkívüli katonai szolgálatra bevonult helyetteseik fizetését mindaddig, amíg a tekintetben általános érvényű kormányrendeletek más irányt nem szabnak, továbbra is folyósítani:

egyben a helyettesek szolgálati viszonyát továbbra is fenntartani a ezt a körülményt az esetleges ideiglenes alkalmazottak felvételénél is nyomtatékosan figyelembe venni szíveskedjenek.

Hivatkozással a tekintetes Kamarának oly sokszor tapasztalt méltányosságára, valamint azokra a rendkívüli fontos erkölcsi értékekre, amelyeket jelen tiszteletteljes kérelmünk szolgál, — bizalommal ajánljuk azt a tekintetes Kamara jóindulatába.

Kelt a Központi Intézőbizottságnak 1938. október 25-én megtartott ülésében. Dr. Pulay József s. k. elnök. Dr. Gyöngyösi Arisztid s. k. titkár.

A helyettesi egyesület beadványában foglaltakat a magunk részéről is általánosságban helyeseljük azzal a megjegyzéssel, hogy *minimális* követelményként kell felállítani azt, hogy a katonai felszerelési tárgyak beszerzési árát is figyelembe véve egyetlen helyettes se juthasson anyagilag hátrányosabb helyzetbe katonai szolgálatra történt behívása következtében, mint aminő anyagi helyzetben azelőtt volt. A beadványra vonatkozó második megjegyzésünk az, hogy azonos indokok mellett azonos elbánásban részesítendők a katonai szolgálatra behívott más közjegyzői alkalmazottak is. Nincsen kétségünk az iránt, hogy a hazafias és magasabb etikai szempontokat mindig készséggel méltányló magyar közjegyzői kar legalább is a minimális követelményként felállított álláspontunkat úgy a helyettesek, mint más irodai alkalmazottakkal szemben a gyakorlatban készséggel fogja érvényre juttatni.

Az időközben megjelent 7777/1938. M. E. számú rendelet az ipari és kereskedelmi alkalmazottakra vonatkozólag szabályozza a kérdést. Ez a szabályozás a közjegyzőhelyettesek magasabb képesítésére tekintettel per analogiam is csupán megfelelő módosításokkal volna kiterjeszthető.

Magyarosan. A Magyar Tudományos Akadémia nyelvvelő bizottságának megbízásából kiadott nyelvvelő folyóirat 7—8. száma most jelent meg. A harcok cikkek és közlemények igen érdekes sorozatában örömmel olvastuk Csepregi Horváth Jánosnak a hivatalos váltó nyomtatványok szövegének megma-

gyarosítása tárgyában írt cikkét. A cikk szerint maga a „váltó” szó is semmitmondó és értelmetlen, mert nem váltásra használják, hanem hitel közvetítésére és elnyerésére. Az újrakeresztelésről, mert az elnevezés a köztudatba ment át, fogalomná lett, azonban már nem érdemes tanakodni. Nem lehet irgalmazni azonban a váltó szövegének, amelyet két szempontból kell bevédeni. 1. A magyarosság elemi szabályait durván megsérti. 2. Feleslegesen értelmetlenségbe burkolózik. Elrejtí a váltólevél eredeti tartalmát, sőt a hozzá nem értőket meg is téveszti. Magyarul beszélő ember előtt a váltószöveg vádirat önmaga ellen. A cikkíró szerint a következő volna a helyes váltó szöveg:

„Kelt (Kerepesen) 19 (37. október) hó (12-én) (P. 1200).

(Tarajos Máriának Bag)

Fizessen ezért az eredeti váltóért 19 (37. október) hó (8)-án (Szabó Lőrinc) *rendelkezésére*

(Egyezerkettőszáz pengőt)

(készpénz) *ügyletből származik. Jegyezze elő kísérő levelem (nélkül, vagy értelmében)*

(Husztí István)

Beváltja: (az elfogadó)

elfogadom: (Tarajos Mária)

Csodálatosnak tartja a cikkíró, hogy a váltó kiáltó értelmetlenségein és magyartalanságain senkinek a szeme nem akadt meg. Reméli azonban, hogy a magyarosítást követelő erő kitartással megöl majd minden vásárlás maradását s az újabb kincstári váltó őrlapok helyes szöveggel fognak megjelenni. A széljegyzetek között olvassuk különben ebben a számban Gröber Aladár gyöngyösi közjegyzőnek, akit immár, mint a közjegyzői kar nyelvvelő szakértőjeként tisztelhetünk, A szinkölcsonzók és a mesélők címen írt okos észrevételeit. A lapszemle című rovat többek között ismerteti ugyancsak Gröber Aladárnak a Kir. Közjegyzők Közlönye idei 5. számában Jogászi nyelvvelés címen írott cikkét.

Itt említjük meg, hogy Gröber Aladár „Közokirataink legfeljebb nyelvi hibáiról” című cikkének folytatólagos részét csupán a közlöny jövő számában hozzuk.

A távollevő ügygondnokának hatásköre. A Kir. Közjegyzők Közlönye ez évi április havában megjelent 4. számában Kőszeghy Antal dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes fenti című dolgozatát közöltük. Ezzel kapcsolatosan az alábbiakban indokolt. nak találjuk közölni Budapest székesfőváros közigazgatási bizottságának 3002/1938. számú másodfokú határozatát, amely az álta-

lánosabbnak nevezhető gyámhatósági gyakorlattól eltérően a közzölt cikkben leszögezett álláspontot teszi magáévá:

„Véghatározat. Budapest székesfőváros közigazgatási bizottságának gyámhatósági küldöttsége az árvaszékek elsőfokú véghatározatát megváltoztatja és megadja a hozzájárulást ahhoz, hogy a Budapesten 1933. évi aug. hó 4. napján végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt hagyatékának tárgyalásáról készített jegyzőkönyvben foglalt és az összes örökösök által egyöntetűen előterjesztett kérelemnek megfelelően, nevezett örökösök hagyatékához tartozó összes ingatlanok önkéntes árverésen elárvereztessenek. Ez ellen a véghatározat ellen fellebbezni már nem lehet, de ellene az 1929. évi XXX. t.-c. 50. §-ában körülírt esetekben felülvizsgálati kérelem terjeszthető elő, melyet az árvaszéknél kell beadni. Erről a közigazgatási bizottság a székesfőváros árvaszék két iratai kapesán értesíti. Megokolás. Nevezett örökösök hagyatékát képezi, a tokaji 221, 2140, 2141, 2153 és 2184 számú telekkönyvi betétekben felvett ingatlanok fele illetősége. *Örökösök között igen sokan ismeretlen helyen tartózkodnak és ezek részére a székesfővárosi árvaszék 47136, (1—2) 1936 és 47357 (1—2) 1937. számú véghatározatával a hagyatéki eljárás tartamára ügygondnokokat rendelt.* Az ügygondnokok az összes érdekeltekkel egyetértőleg, a hagyatéki ügy lebonyolítása érdekében közösen kérték az ingatlanok elárverezését, mert az örökösök nagy számára és arra való tekintettel, hogy a hagyatékot készpénzhagyományok és alapítványok terhelik, a felosztás és az igények kielégítése más módon keresztül nem vihető. Az árvaszék az ingatlanok elárvereztetéséhez, az 1877. évi XX. t.-c. 87. §-ának második bekezdésére való hivatkozással, hozzá nem járult. *A közigazgatási bizottság az árvaszék álláspontját nem osztja és az ingatlanok elárverezéséhez hozzájárul.* Az árvaszék által hivatkozott törvényhely és annak alapján kialakult felső bírói gyakorlat valóban megakadályozza azok ingatlanának eladását, akik az 1877. évi, XX. t.-c. 28. §-ának d. pontja alapján, mint ismeretlen helyen távollévők *gondnokság alá vannak helyezve.* Jelen esetben azonban az előiratok tanúsága szerint az örökösök között ilyen gondnokság alá helyezett személy nincsen, csupán a hagyatéki eljárás tartamára rendeltetett ügygondnok az ismeretlen tartózkodásuk részére. Az ilyen ügygondnoknak pedig a hagyatékkal kapcsolatban az 1894. évi XVI. t.-c. 64. §-a értelmében, valamint a bírói gyakorlat (K. 4437/1907.) és a 161913/1912. B. M. sz. rend. álláspontja szerint szükségszerűleg megvan a gyámhatósági

utólagos hozzájárulástól feltételezett szélesebb rendelkezési joguk, amely kiterjed a hagyatéki ingatlanok elárvereztetésére is, mert ellenkező esetben a hagyaték átadható nem volna és így az ügygondnok rendelés tulajdonképpeni célját veszítve, eredménytelenné válna.“

Kír. közjegyzőhelyettesi állást keres három évi kifogástalan ügyvédi gyakorlattal. Révész Sándor dr. ügyvéd, Debrecen, Vilmos császárt út 6.

Helyettes keresek állandó alkalmazásra legalábbis 10—15 évi önálló gyakorlattal, dr. gesztőczy Samassa János kir. közjegyző, Zalaegerszeg.

Rendeletek:

122.141/1938. P. M. sz. Az idegen államok pénzneveiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és a forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

34.568/1938. I. M. sz. A Budapest székesfőváros V. kerületében rendszerezett közjegyzői állások egyikének megszüntetéséről szóló 24.855/1938. I. M. sz. rendelet hatálybalépése.

29.970/1938. H. M. sz. A tűzharcos minőség igazolásáról és a Károly csapatkeresztre való igényjogosultság utólagos elismeréséről szóló 9.500/Eln. 15-1938. számú körrendelet módosítása.

6.870/1938. M. E. sz. Az ingatlanoknak és tartozékainak a légi támadás elleni védekezéssel kapcsolatos használatra való átengedése.

62.000/1938. H. M. sz. A légtalombiztonság megszervezése.

62.200/1938. H. M. sz. A légtalombiztonság elsötétítő szolgálat.

62.100/1938. H. M. sz. A légvédelmi riasztószolgálat megszervezése.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

„Grosschmid és az ági öröklés.“ A Polgári Jog folyó 6-ik száma külön lenyomatban hozza Öze Imre dr.-nak a Magyar Jogászegylet civiljogi szemináriumában „Grosschmid és az ági öröklés“ címen elhangzott előadását. — Grosschmid lángelméje kimeríthetetlen kincsesára a gyakorlati jogásznak és az elmélet emberének. Élénk bizonyítéka ennek Öze Imre előadása, ki az ági öröklés mai problémáinál legnagyobb magánjogásznál keresi a kérdés megoldását. Az ági vagyonnak korlátlan körben történő visszahárulását, véleménye szerint Grosschmid alapján lehet és kell is a törvényhozónak korlátoznia. Egyben rámutat az 567. E. H. alapján kifejlesztett joggyakorlat hibáira. Ez tudva-lévően azt az elvet követi, hogy ha a törvényes örökös örökrészen felüli juttatásban részesül, a többlet elveszti ági jellegét. Öze

Imre mélyenszántó fejtegetései szerencsésen tárják fel azokat a lehetőségeket, melyek e kérdés rendezésénél az ősiségben rejlő konzerváló erők biztosítása mellett a ma feladatait is megoldani képesek. Előadása minden jogász komoly érdeklődésére számíthat.

Menyhárh Gáspár — Emlékkönyv. Dolgozatok Menyhárh Gáspár egyetemi ny. r. tanár születésének 70. évfordulójára. Irták: Kartársai. Szerkesztette: Tury Sándor Kornél. A hatalmas, 426 oldalra terjedő gyűjteményes munka ajánlása jelzi a kötet megjelenésének célját. E szerint az ajánlás szerint „Munkás és eredményekben gazdag életednek hetvenedik éve betöltése alkalmasból kartársaid úgy gondolták, hogy az Irántad érzett nagyra-becsülésnek, ragaszkodásnak és baráti tiszteletnek Hozzád leginkább méltó formában azzal adnak kifejezést, ha szaktudományunk körébe tartozó értekezésekkel szolgálnak annak a célnak, amelynek Te alkotó erődöt és minden törekvésedet szentelted, a tudománynak. — Te különböző módon bár, de mindig ugyanazzal a lelkesedéssel szolgáltad a jog eszméjét és a magyar tudomány fejlesztésének gondolatát. Mint ügyvéd az ügyvédség erkölcsi színvonalának megóvásán túl soha nem tévesztetted szem előtt azt, hogy ügyvédnek és bírónak, mint két egyenrangú hivatási ágazat képviselőinek össze kell fogni és testvéri megértésben kell keresniök a jogot és igazságot. Mint az ifjúság oktatására hivatott professzor és mint tudós világossá tetted és tartod, hogy nemesak a jog szabályait és konkrét rendelkezéseit kell megismertetni az ifjúsággal, hanem a jogeszmé szellemét és az igazság felismerésének módszereit is.“ Egy hosszú élet komoly munkásságát érdeme szerint méltató, tömör és okos szavak ezek, amelyek s azok mellett a kiemelkedő jogi tanulmányokat magában foglaló hatalmas kötet, mindenkor kedves emléke marad egy a jog hűség és eredményes szolgálatban eltöltött és még eltöltendő életnek. Az emlékkönyv tartalma különben a következő: Balás P. Elemér: Szerzői magánjogunk de lege ferenda. Buza László: A felkelők nemzetközi jogi helyzete és a spanyol polgárháborúban való be nem avatkozás. Cseley István: A magyar nemzet fogalom, Ereky István: A tárgyi jogról, Heller Erik: Anyagi jog ellenesség és büntetőjogi reform. Horváth Barna: A sociologia elemei, Polner Ödön: A választás mint jogügylet, Surányi-Unger Tivadar: Műszaki haladás és gazdasági jólét, Tury Sándor Kornél: Fokozott hatályú tulajdonfenntartás.

Magyar Jogi Szemle. (XIV. évfolyam 8. szám.) A magyar jogtudomány nagy halottjáról, a klasszikus jogász műveltség megtestesítőjéről, a nemes veretű professzor örök mintaképéről Grossechmid Béni egyetemi tanárról emlékezik meg e szám vezető helyén Angyal Pál a szemle egyik szerkesztője. Folytatólag közlik Grossechmid temetésén Vladár Gábor, Szladits Károly és Bátyka Zoltán részéről előadott meglehangú búcsuztató beszédeket. Simon Mihály és Stengl Antal két cikkét, a Szemle, Kritikai Szemle, Irodalom, Előadások, rendes rovatok sok érdekes közleményeit találjuk ebben a számban. A rendes mellékletek, a különböző döntvénytári füzetek ezúttal is megjelentek.

Politikai irányeszmék hatása a polgári perjogra. A szegedi m. kir. Ferenc József Tudományegyetem és a Rothermere-alap támogatásával a m. kir. Ferenc József tudományegyetem barátainak egyesülete értéke-sebb jogi tanulmányokat ad ki. Ebben a sorozatban most jelent meg Richter Béla kir. ügyésznek fenti című igen érdekes dolgozata, amelyben alapos szakszerűséggel fejti ki, hogy bár valószínűtlennek tűnik fel, hogy azoknál az eljárásoknál, az eljárási szabályoknál, amelyek voltaképpen a létező jogrend fenntartását szolgálják, valójában a politikai irányeszmék is éreztetik befolyásukat. Megállapítja a szerző a politikai irányeszmé helyesnek tartott fogalmát s ezeknek az eszméknek érvényesítését előbb a bizonyítás rendszerének kifejlődése, majd a perbeli alapelvekre s végül a perrend-tartás egynemely anyagi elemére vonatkozó hatásainak sorrendjében kétségtelenül érdekesen szemléltető módon tárja fel. Okfejtésének végső következményeként megállapítja, hogy a politikai irányeszméknek a polgári peres eljárásra való hatása törvényszerű jelensége a perjogok fejlődésének. A kötet végén a szerző a tanulmány német nyelvű kivonatát is közli.

Az Ügyvéd. (X. évfolyam 9. 10. szám.) Szegő Ferenc dr. szerkesztésében megjelenő ügyvédgazdasági, társadalmi és jóléti közlöny legutóbbi 9. és 10. számaiban is több érdekes cikk, közlemény, kari eseményekről való tudósítások, személyi hírek, ügyvédi és jogszolgáltatási panaszok igazolják a lap részéről kitűzött célok hűségét szolgálatát. A 10. szám a Kir. Közjegyzők Közlönye 7. számának a debreceni kamara közgyűléséről közölt tudósításából hozza a jegyzői magánmunkálatokra vonatkozó részleteket s ehhez a közleményhez fűzi az alábbi megjegyzést, amelyet természetesen a közlönyünk részéről a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése érdekében folytatott akció jóleső értékeléseként közlünk: „Az a lakadást nem ismerő állandó harc, amelyet lapársunk s annak kartársi érzésükről is ismert főszerkesztője dr. Fekete László és felelős szerkesztője és kiadója dr. Szemerjay-Petrán Tibor budapesti kir. közjegyzők már évek óta kifejt, nemesak nagy anyaggyűjteményével, hanem bátor és gerinces hangjával is minden együttérzésünket és kartársi meggyőződésünket is biztosítja számukra“.

Jogállam. (XXXVII. évfolyam 7—8. füzet.) Ennek a régi értékes jogi szaklapnak legújabb kettős száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Villányi László: Grossechmid Béni. Szrubian Dezső: A nemtelen levelek, Hacker Ervin: A rendőreink elleni merényleteknek büntetőjogi aetiológiai okai, Bölöny József: Összeférhetlenségi és mentelmi jog. Kartal Ignác: Kis esetek — nagy témák, Szlezák Lajos: A könyv követelés elzárósi-

tása, Szentmiklósi István: A német házasság felbontási jog újja alakítása. Schwartz Izidor: Fejezetek a nemzetközi magánjog köréből. Irodalom. Szemle.

Illetékügyi Közlöny. (XIII. évfolyam 9. szám.) Illetékjogi kérdések a Nemzetközi ügyvéd unió kongresszusán címen Czigler István az unió alnöke. Tervezet a magyar illetékjog eljárási részének egyszerűsítésére címen pedig Fülöp Ernő írtak ebbe a számban külön cikkeket. Egyébként a lap további tartalmát a rendes rovatok változatos közleményei adják.

Joggyakorlat.*

Magánjog

75. Anyagi jogszabály, hogy az elmebetegség csak abban az esetben teremt *cselekvő képtelenséget*, tehát szerződéskötésre, vagy egyéb jognyilatkozatok tételére való képtelenséget, amennyiben az elmebetegség a szerződés kötéséhez, vagy egyéb jognyilatkozat tételéhez szükséges értelmes akaratelhatározást kizárja, vagyis a cselekvőképtelenség oka nem egymagában az elmezavarban, vagy öntudat zavarban, hanem ezeknek az értelmes akaratelhatározásra gyakorolt hatásában rejlik, amiből szükségképpen következik, hogy a cselekvőképtelenség megállapításánál vizsgálni kell azt is, hogy az elmebaj oly mértékben hatott-e a cselekvő személy értelmére és akaratára, hogy a kritikus időpontban éppen az illető jogügyletbe szükséges irányban hiányzott az értelmi akaratelhatározáshoz való képesség. (K. P. V. 4313/1937.)

76. A 735. sz. elvi határozat arra az esetre vonatkozik, amikor az egyik házastárs az ő rendelkezése alatt álló *közszerzeményi jellegű vagyont* a házasság fennállása alatt ajándékozással csorbítja. Az adott esetben azonban a közszerzemény megállapítására és megosztására irányadó időpontban, vagyis a férj vélelmezett elhalálzásának idején az egész közszerzeményi vagyton a túlélő házastárs birtokában meg volt és azt a házasság megszű-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, „Magyar Jogi Szemle“, „Magyar Törvénykezés“ című szaklapok, a vidéken székelő bíróságok állásfoglalásait pedig a Szegeden megjelenő „Jog“ című szaklap közlései alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

nése után ruházta át, amikor a közszerzeménynek a férjét illető részére nézve rendelkezési joga, ha ez a férj távollétében megillette volna is, már megszűnt. Erre való tekintettel a közszerzeménynek a férjet illető része tekintetében az átruházás a férj örökösével szemben hatálytalan és a szerzők a házastárssal együtt az elvont közszerzeményi követelésért egyetemlegesen felelnek, ha a szerzésük rosszhiszemű, vagy ingyenes. (K. P. I. 5722/1937.)

77. A nő *közszerzeményi igényének* elbírálása szempontjából a férjnek a házasság kötésekor volt személyi állapota a döntő. Arra nézve tehát, hogy a közszerzemény szempontjából a jászkun statutum rendelkezései alkalmazást nyerhetnek-e, az a döntő, hogy a férjnek a házasságkötés alkalmával a volt jászkun területekhez tartozó helyen volt-e az állandó lakása. (K. P. I. 910/1937.)

78. A *teljeskorúságnak* nem a korhatár betöltésével, hanem az 1874. XXIII. t. c. 2. §-a alapján való beállása esetében és ezzel szemben sem a kiskorúság meghosszabbításának, sem a teljes korúság felfüggesztésének helye egyáltalában nem lehet, mivel a nő teljes korúságát akkor is megtartja, ha 24-ik életévének betöltése előtt özvegységre jut, férjétől bíróilag elválasztott, vagy házassága feloldatik. (K. P. III. 6351/1936.)

79. *Az ajándékozó az ajándékot durva hálátlanság címén visszakövetelheti*, ha a megajándékozott őt személyében gonosz szándékkal súlyosan megsértette. Elveszti az ajándékozó ezt a visszakövetelési jogot, ha a megajándékozottnak megbocsátott. — Az ápolásnak és gondozásnak, valamint a szükségességekkel való ellátásnak szolgáltatását életjáradékká lehet átváltoztatni, ha a kötelezett magaviselete következtében a szolgáltatásoknak természetben való elfogadása a jogosítottra türehtelenné vált. (K. P. I. 3109/1937.)

80. Megfelelő ellenszolgáltatás nyújtása esetében a *kiskorúak nevében vállalt és gyámhatóságilag jóváhagyott kezesség* vállalat érvénytelennek tekinteni nem lehet. (K. P. V. 3399/1937.)

81. Az 1876. XVI. t. c. 13-ik §-a értelmében a házastársak feljogosítva vannak végrendekezésüket ugyanazon írott magánvégrendeletbe foglalni, akár tartalmazzon a végrendelet a házastársak közötti kölcsönös intézkedést, akár pedig nem. — *A házastársak közös végrendelete* két végrendeletnek egy közös okiratba való foglalását jelenti. A két végrendekezést az okirat foglalja egységgé, ez az egység azonban a megtámadott végrendeletből

hiányzik. — A házastársak végrendelezését csak az egységes szövegezés, külön-külön szövegezett végrendelezés esetében pedig csak az együttes aláírás teszi közös végrendeletté, mert a végrendelezésnek a közös végrendelet tételénél is megkívánt egységessége szempontjából csak így van biztosítva, hogy a végrendelet mindkét fél részéről egyidejűleg jött létre. — A kérdés eldöntésénél a végrendeletre vezetett záradéknak jelentősége nincs, mert a végrendelező házastársakat kötelező alaki kellékek betartásának elmulasztását a helyesen szövegezett záradék nem pótolhatja. — A megtámadott végrendelet az 1876. évi XVI. t. c. 13. §-ában előírt alaki kellékeknek meg nem felelően, az közös végrendeletnek nem tekinthető, ellenben mint a házastársak önálló két végrendelete a törvényben előírt alaki kellékeknek megfelel. — A saját végrendeletét ugyanis mindegyik házastárs sajátkezűleg aláírta és mindkét végrendelet feltünteti a végrendelezés helyét és időpontját, a végrendeleti tanúk pedig záradékban igazolták, hogy a törvény 1. és 5. §-ában megkívánt alakszerűségek megtartottak. — Nem lényeges, hogy a két végrendeletnek csak egy záradéka van, mert az egységes közös záradék mindkét végrendelezőre nézve igazolja, hogy a törvényes alakszerűségek betartottak. Minthogy az örökösök végrendelete mint önálló végrendelet érvényes, az elsőbíróságnak a végrendelet érvénytelenségére irányuló keresetét elutasító döntése az anyagi jognak megfelel, a felülvizsgálati kérelem tehát alaptalan. — (K. P. I. 567/1938.).

82. A Polgári Jogi Határozatok tárába 582. sz. alatt felvett elvi jelentőségi határozat szerint *utóörökös* csak az örökösök és az is csak végrendeletben, örökösödési, vagy halálesetre szoló ajándékozási szerződésben nevezhet. Az özvegy és az örökösök között létrejött egységben írt az a megállapodás, mely szerint az ott körülírt ingatlanokat tulajdonul az özvegy kapja azzal a korlátozással, hogy halála után ezeknek az ingatlanoknak tulajdonjoga az örökösököt illesse: nem utóörökös nevezés, hanem korlátozással való tulajdonszerzés. Az a körülmény pedig, hogy úgy a szerződő felek, mint a hagyatéki bíróság és tkvi. hatóság a tulajdoni korlátozást tévesen utóörökösödési jognak minősítették, az egységet érvénytelenné nem teszi s az utóöröklési jog feljegyzése által nyújtott biztosítás egyértelmű azzal, mintha a hagyatéki bíróság és a tkvi hatóság az örökösök javára helyesen a tulajdonjognak a tkvi rendtartás 131. §-a értelmében az özvegy

halálától kezdődő hatállyal leendő bejegyzését rendelte volna el. (K. P. I. 1076/1938.).

83. Kétségtelen, hogy L.-nek az 1914. évben hősi halált halt E.-től és az alperestől származó kiskorú unokái — ezek között tehát örökösök is — mindazt, amit az említett osztályos egység nekik juttatott, a nagyatyjuk L. után való örökösödés címén kapták. Ebből a szempontból nincsen jelentősége annak a kérdésnek, hogy a nekik juttatott vagyontárgyak között volt-e olyan, amely az osztályos egység megkötése előtt nem a hagyatékhöz tartozott, hanem más családtagnak a tulajdona volt és ezáltal boesattatott osztályra, mert ha az örökösöknek és testvéreinek a felpereseknek a tulajdonába jutottak is ilyen vagyontárgyak, azok csak azt a vagyont helyettesítették az osztálynál, amelyet viszont ok engedtek át a többi családtagnak holott a törvényes öröklés szabályai szerint arra igényt tarthattak volna. Ebből pedig a már emondottak szerint az következik, hogy az osztályos egység alapján a hősi halált halt E. három kiskorú gyermekének jutott vagyonnak az az egyharmad része, amely a kiskorú örökösök esetében teljes egészében ennek az örökösöknek a nagyatyjáról örökségképen reá szállott vagyona, tehát a felperesekre nézve *ági vagyon* volt. (K. P. I. 728/1938.).

84. Az 1876:XVI. t.-c. 7. §-a értelmében az *írásbeli magánvégrendeletnél a végrendelezés helyének és időpontjának kitétele szükséges*. A végrendeletnek ez az érvényességi kelléke az állandó bírói gyakorlat szerint vonatkozik az írásbeli magánvégrendeletek minden nemére s így a 32. §. szerint való való kiváltságos végrendeletre is. A megállapított tényállás szerint örökösök a sajátkezűleg írt és aláírt végrendeletet nem látta el kelettel, hanem azt a végrendelet őrzésével megbízott személy utólag vezette rá a végrendeletre. A végrendelezés csak az aláírással nyer befejezést s ha ekkor a végrendelet keltezte nem volt, s a keletet nem az örökösök vezette rá, hanem azt más, a végrendelező jelen nem létében eszközölte: a végrendelet érvénytelen. (K. P. I. 1910/1938.).

85. *Szövegezett végrendelet* érvényességéhez nem elegendő annak megállapítása, hogy az örökösök miként kíván végrendeletet tenni és hogy szóbeli végrendeletet akart tenni, hanem annak az aggálytalan megállapítása is szükséges, hogy a végrendelező maga a tanúk előtt tett nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek tette meg és végrendelezését nyilatkozatának bevezetésében — rendelke-

zése írásba foglalásának kívánása, vagy várása nélkül — befejezettek is tekintette. (K. P. I. 1968/1938.).

86. A végrendelet értelmében a *hagyományok kielégítésére rendelt ingatlanok értékesítése a végrendeleti végrehajtnak és az örökösöknek közös teendője volt*, de egyébként is a végrendeleti végrehajtó ellenőrzése és esetleges elmozdításának kérése az örökösöket terhelte, miért is ők a végrendeleti végrehajtó mulasztásával nem védekezhetnek. (K. P. I. 1524/1938.).

87. A házastársak által a házassági életközösség fennállása alatt vett ingatlan abban az esetben is *közszerzemény*, ha annak vételárát egészben, vagy részben az egyik házastárs fizeti ki a saját különvagyonából és ilyenkor ez a házastárs csak azt követelheti, hogy a házasság megszűnésekor a közszerzeménynek tekintendő ingatlannak a másik házastársat illető részéből az ő befektetett különvagyonának a fele neki kiadassék. — Egymagában az a körülmény, hogy a házasság fennállása alatt vett ingatlan tulajdonjogát a házastársak egyenlő arányban kebeleztették be a saját neveikre s ekként a közszerzeményi megosztást az ingatlanon a házasság alatt végrehajtották, a vételárát a különvagyonából fizető házastársnak az előző bekezdésben említett megtérítési igényét meg nem szünteti, mert az ilyen megosztásból még nem lehet okszerű következtetést vonni arra, hogy a megosztott közszerzemény a házasság megszűntével az ő külön vagyonának a kielégítésére szolgáljon. — A közszerzeményi természetű ingatlanok a házasság megszűnése alatt történt ilyen megosztása a házastársaknak az ingatlan megszerzésére fordított különvagyonára megtérítésére vonatkozó igényét csak akkor nem zárja ki, ha a vételárral, illetve vételárnak általa kifizetett részével a házastársát megajándékozta. — Minthogy azonban az adott esetben magának a felperesnek előadása szerint az édesanyja az I. rendű alperessel fennálló házasságának tartama alatt vett rákospalotai ingatlan felerészét az I. rendű alperesnek ajándékozta, ami szükségképpen az ingatlan megszerzésére fordított vételárnak az ajándékozását is magában foglalja, helyes a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy felperes egyedül azon az alapon, hogy az ingatlant anyja jórésztben saját pénzén szerezte, ennek a jogán a befektetett külön vagyon megtérítését nem követelheti. (K. P. I. 1642/1938.).

88. Örökhagyó nyilatkozata *szóbeli végrendeletként* csak akkor bírálható el, ha aggálytalanul megállapítható, hogy az

örökhagyó nyilatkozatának megtételével végrendeletnek akart és végrendeletként nyilatkozatában befejezettek is tekintette. A szóbeli végrendelet tekintetében nem elegendő tehát, hogy egyes tanúk a végrendelet megtörténtéről tegyenek vallomást, hanem a tanúvallomás hitelképessége bírói mérlegelés alá vonandó. Az a kérdés pedig, hogy az örökhagyónak beszélgetés közben tett nyilatkozata csak a beszélgetés körébe eső és ennél fogva joghatállyal fel nem ruházható kijelentés avagy szóbeli végrendelet volt-e, magát az örökhagyónak a kijelentéséből és annak körülményeiből következtethető akarata alapján és nem azon az alapon bírálható el, hogy a jogban egyébként is teljesen járatlan tanúk a kijelentést minnek mondják. (K. P. I. 914/1938.).

89. *A végrendeleti tanúk akkor is rendelkeznek az 1876. évi XVI. t.-c. 3. §-ában megkívánt tanúzási képességgel, ha a végrendeletet korábban személyesen nem ismerték is, de személyazonosságáról a végrendelet előtt valamely megbízható módon meggyőződést szereztek.* — Alaptalan a felperesnek az az érvelése, hogy a betegek ágya felett a kórházakban elhelyezett fejlap a személyazonosság bizonyítására azért nem alkalmas, mert a néven kívül nem tartalmazza a beteg egyéb személyi adatait, továbbá, mert a fejlap csupán a beteg bementése alapján állítatik ki. Ha ugyanis a fejlap a néven kívül egyéb adatot nem tartalmazott is, ezért még alkalmas lehet a személyazonosság megállapítására. Ami pedig a beteg személyi adatainak felvételét illeti e részben sem helytálló a felperes támadása, mert ha általában úgy is lenne, hogy a kórházban az adatokat a beteg pusztán bementése alapján állapítják meg, erről jelen esetben szó sem lehet. Az örökhagyó ugyanis G. tanársegéd vallomása és bizonyítványa szerint a klinikán éveken át állott az ő kezelése alatt, ezenfelül a hátrálékos ápolási költségek közigazgatási úton való behajtását tanúsító iratokkal is az állapítandó meg, hogy az örökhagyó személye a klinikán ismert volt s így tévedés vagy más személlyel való összetévesztés a klinikai ápolónő és orvos részéről ki volt zárva. (K. P. I. 1324/1938.).

90. Az a körülmény, hogy a felperes a *végrendeletnek* ezúttal érvényesített *alaki hiányait* az első hagyatéki tárgyaláson fel nem hozta, figyelemmel arra, hogy a végrendelettel meg nem elégedő fél a végrendelet alaki hiányaira vonatkozó összes kifogásait a hagyatéki tárgyaláson előterjeszteni nem tartozik, a felperes megtámadási jogát meg nem szüntette, — másfelől az előző

perben nem a felperes, hanem az alperes tette folyamatba és ha abban a perben a felperesnek módjában állott volna is védelem gyanánt, vagy viszontkereset útján a jelen perben felhozott alaki érvénytelenségi okokat is érvényesíteni, de erre nem volt köteles s ennél fogva egymagában az a tény, hogy ezt elmulasztotta, nem járhat azzal a jogkövetkezéssel, hogy az általa peres úton eddig még meg nem támadott végrendeletet a perenkívüli örökösödési eljárásban vitatott érvénytelenségi okon kívül fennállónak vélt további alaki hiányok miatt meg ne támadhassa. (K. P. I. 567/1938.).

91. Az örökbecsejtési szerződés családjogi kapcsolatot létesített és éppen ezért annak bírói felbontása csak kitagadási ok fennforgása esetén foglalhat helyet, vagy akkor ha a szerződő felek valamelyike olyan súlyos beszámítás alá eső vétkes magatartást tanúsít, amely mellett az örökbecsejtési viszony fenntartása a másik félre kényelmetlenné válik. (K. P. III. 5898/1928.).

Illetékjog.

41. A bíróság által semmisnek nyilvánított, vagy eredeti érvénytelenség okából a megkötések időpontjáig visszahatóan hatálytalanított visszterhes ingatlan vagyontörvényére vonatkozó jogügyletek után nem lehet illetéket követelni. (311. számú jogegységi megállapodás.).

42. Közöséges jelzálogjognak akár végrehajtási, akár ügyleti úton való bekebelezése esetében az illetékdíjjegyzék 16. tételének D. e) pontjában meghatározott illetékmentesség nem alkalmazható azon a címen, hogy a hitelező ugyanannak a követelésének kielégítését korábban szerzett biztosítéki, vagy keret biztosítéki jelzálogjogánál fogva is keresheti, hanem az idézett szabály értelmében való illetékmentesség csak akkor áll fenn, ha a hitelezőnek ugyanannak a követelésének erejéig korábban szerzett közöséges jelzálogjoga is van. (306. sz. jogegységi megállapodás.).

43. Az ajándék illetékkötelezettségének az elbírálásánál nem az az irányadó, hogy azt milyen célra fordítják, hanem az, hogy az ajándékozó azt milyen rendeltetéssel juttatta. (Közig. bir. 10584/1935. P.).

44. A jelzálogos hitelező követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgy helyébe más zálogtárgyat léptető nyilatkozat akkor is csak 2 P. illeték alá esik, ha azt nem az adós állította ki. (Közig. bir. 17953/1937. P.).

45. A társtulajdonos adó tartozásáért fennálló egyetemleges felelősség a korábbi társtulajdonos elleni árverés után még fennmaradt adó tartozásért az árveréssel nem szűnik meg. (Közig. bir. 19672/1935. P.).

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössi Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.